

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΕΤΟΣ ΕΝΑΤΟΝ — ΜΑΡΤΙΟΣ 1893. — ΤΕΥΧΟΣ Γ'.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΔΑΣΩΣΕΩΝ

ὑπὸ Ν. ΧΛΩΡΟΥ

(Συνέχεια· ἴδε φυλ. β'. σελ. 57).

Β'. Πάσεις ἀναδασώσεων τῶν διαφόρων Κρατῶν.

1. Γαλλία.

Ἡ Γαλλία ἔχει μόνον 17 ο)ο τῆς ὅλης ἐκτάσεως αὐτῆς δασοκεπή, ὧν τὰ δύο τρίτα ἀνήκουσιν εἰς ἰδιώτας, ὥστε ὑπῆρχε σπουδαιότατος λόγος ἐπιβάλλων τὴν σύντονον μελέτην τοῦ κοινωνικῶς καὶ οἰκονομικῶς σπουδαιοτάτου ζητήματος τῶν ἀναδασώσεων· τοῦτο δὲ καὶ ἐγένετο κατὰ τὰς τελευταίας ταύτας δεκαετηρίδας.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐδαπανήθησαν μέγιστα ποσὰ πρὸς στερέωσιν τῶν κινητῶν ἄμμων καὶ ἀναδάσωσιν τῶν ἀμμωδῶν ἐκτάσεω τῶν παραλίω· μέχρι δὲ τοῦ 1862 ἀνεδασώθησαν ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ἄμμων 45,238 ἐκτάρια, μέχρι δὲ τοῦ 1875 ἕτερα 33,156· τούτων τὰ δύο τρίτα ἀνεδασώθησαν τὰ δὲ ἐν τρίτῳ ἐκαλύφθη ὑπὸ χλόης.

Ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῶν Λάνδεων (Γασκώνια) καὶ τῆς Πιρόνδης ἡ ἀναδάσωσις τῶν Ἐρεικῶνων δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποπερατωμένη. Ἐντὸς εἰκοσιπενταετίας διὰ τῆς ἀποξηράνσεως καὶ τῆς ἀναδάσσεως ἀπεδόθησαν τῇ καλλιέργειᾳ 600000 ἐκτάρια ἄνευ τῆς συνδρομῆς τοῦ κράτους. Ἐν ἔτει δὲ 1878

υπελόγιζον, ότι υπελείποντο μόνον 28,500 εκτάρια κινητῶν ἄμμων πρὸς ἀναδάσωσιν.

Διὰ τοῦ Νόμου τοῦ 1857, ἐπεβλήθη ἡ καταναγκαστικὴ ἀποξήρανσις καὶ ἀναδάσωσις. Ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως τῶν Δήμων τὸ Κράτος ἠδύνατο νὰ προβῆ αὐτεπαγγέλτως εἰς τὴν ἀναδάσωσιν λαμβάνον δι' ἑαυτὸ μερίδα τῆς ἀναδασωθείσης ἐκτάσεως ἀξίας ἴσης πρὸς τὸ δαπανηθὲν κεφάλαιον καὶ τοὺς τόκους αὐτοῦ. Ἀλλὰ τὸ μέτρον τοῦτο οὐδέποτε ἐφηρμόσθη διότι αἱ κοινότητες προέβησαν οἴκοθεν εἰς τὴν ἀναδάσωσιν.

Διὰ τοῦ Νόμου τῆς 18ης Ἰουνίου 1859 τὸ κράτος ἔλαβε τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν. Κατὰ τὸν Νόμον τοῦτον τὸ Κράτος δύναται νὰ ἀρνηθῆ τὴν ἐκχέρσωσιν τῶν προστατευτικῶν δασῶν.

Ὁ Νόμος τῆς 28ης Ἰουλίου 1860 ἐπιβάλλει τὴν ἀναδάσωσιν τῶν ὄρεων ἐν ταῖς νοτίαις ἐπαρχίαις καὶ εἰς μὲν τοὺς οἰκειοθελῶς ἀναδασοῦντας τὸ Κράτος παρέχει βοηθήματα καὶ ἀμοιβάς, χάριν τῶν ὁποίων εἶχον ὀρισθῆ 10.000,000 φράγκων, εἰς δὲ τοὺς ἀρνούμενους ἐπεβίβλετο ἡ ἀναδάσωσις καταναγκαστικῶς.

Ὁ Νόμος τῆς 8ης Ἰουλίου 1864 ἐπιδιώκει τὴν ἀναπαραγωγὴν τῶν ὄρεινῶν βοσκῶν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα, ὅπου πρὸς συγκράτησιν τοῦ ἐδάφους καὶ πρόληψιν τῶν κινδύνων ἀρκεῖ μόνον ὁ χλοασμὸς νὰ δύναται προσωρινῶς νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν ἀναδάσωσιν. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ὠρίσθησαν 5,000,000 φράγκων ἢτοι ἑτησίως 500,000, καθότι αἱ ἐργασίαι αὗται ὠρίσθη νὰ συντελεσθῶσιν ἐντὸς δεκαετίας.

Ἐν ἔτει 1874 ἐδημοσιεύθη ἕτερος Νόμος σκοπῶν νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ μέσα τῆς ἀγορᾶς τῶν ἀναδασωτέων ἐκτάσεων· συνεπεία δὲ τοῦ Νόμου τούτου βλέπομεν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τοῦ 1881 ἀναγραφόμενα 3,927,085 φράγκα διὰ τὴν ὁδοποιίαν, οἰκοδομὴν δασικῶν οἰκῶν, ἀναδάσωσιν καὶ ἀναχλοάσιν τῶν ὄρεων.

Διὰ τῶν ἀνωτέρω μέτρων ἀπεδόθησαν τῇ καλλιέργειᾳ μέχρι τοῦ 1877 ἐκτάσεις 49,960 ἐκταρίων δι' ἀναδασώσεως καὶ

ἀναχλοάσεως ἐκτελεσθεισῶν ὑπ' ἰδιωτῶν, ὑπὲρ ὧν καὶ τὸ Κράτος συνεσέφερε 5,600,000 φράγκα. Ἐκ τῶν ἐκτάσεων τούτων 29,000 ἐκτάρια εἶνε ὑποχρεωτικαὶ καλλιέργειαι, ὧν 85 ο)ο ἐξετελέσθησαν ὑπὸ κοινοτήτων, 8 ο)ο ὑπὸ ἰδιωτῶν καὶ 7 ο)ο ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, ἐδαπανήθησαν δὲ 8,630,100 φράγκα.

Ἐν ἔτει 1879 κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 28ης Μαρτίου ὁ ὑπουργὸς τῆς γεωργίας καὶ τοῦ ἐμπορίου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν συνοπτικὸν πίνακα τῶν μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης συντελεσθέντων ἔργων καὶ σχέδιον τῶν εἰς τὸ μέλλον ἐκτελεσθησομένων· ἐκ τοῦ πίνακος τούτου ἀποσπῶμεν τὰς ἐξῆς πληροφορίας.

Ἀπὸ τοῦ 1861 μέχρι τοῦ 1877 ἀνεδασώθη ἑκτασίς 74,532 ἐκταρίων κειμένων ἐπὶ θέσεων ὄρεινῶν δαπανηθέντων πρὸς τοῦτο 14,230,000 φράγκων τουτέστιν 191 φράγκων κατὰ ἐκτάριον⁽¹⁾.

Μέχρι τοῦ 1879 ἐπεβλήθησαν ἐν ταῖς Ἀλπεσιν ὑποχρεωτικὰ ἔργα εἰς 119 περιφέρειας ἐκτάσεως 90,023 ἐκταρίων ἐξ ὧν ἀνεδασώθησαν 16,240 ἐκτάρια καὶ ἐγχοσθήσαν 1,173, ἡ δὲ καθ' ἅπασαν τὴν Γαλλίαν εἰς ἀναδάσωσιν ὑποβληθεῖσα ἑκτασίς ἀνέρχεται εἰς 85,715 ἐκτάρια ἐξ ὧν

Ἰδιωτικὰ	20,940	ἐκτ.
Κοινοτικὰ	59,295	»
Δημόσια	4,480	»

διὰ τὰ ἔργα ταῦτα τὸ Κράτος ἐδαπάνησεν εἰς καλλιέργειας καὶ βοηθήματα 13,396,630 φράγκα (Wiener Centralblatt. 1881 σελ. 405).

(1) Ἀπὸ τοῦ 1876 μέχρι τοῦ 1878 ἡ δαπάνη τῶν ἀναδασώσεων ἀνῆλθεν εἰς 107 φράγκα καθ' ἐκτάριον, ἀνεδασώθησαν δὲ ἐπὶ τῶν ὄρεων ἐκτάσεις :

ὑπὸ κοινοτήτων	2,313	ἑκταρ.
ἰδιωτῶν	2,100	»
πλὴν δὲ τῶν διὰ λόγους τοπικοὺς καὶ κλιματικοὺς.	6,145	»
ἦται τὸ ὅλον	10,558	»

ἐντὸς δύο μόνον ἐτῶν.

Κατὰ τὴν αὐτὴν συνεδρίαν συζητούμενου τοῦ προϋπολογισμοῦ ὁ αὐτὸς ὑπουργὸς ὑπέβαλεν εἰς τὴν βουλὴν ἑκθεσὶν καθ' ἣν ἡ διεύθυνσις τῶν δασῶν ἐσκόπει κατὰ τὰ πρόσεχ' ἢ 60 ἢ 70 ἔτη νὰ προβῆ εἰς τὴν ἀναδάσωσιν ἐτέρων 758,000 ἑκταρίων δι' ἣν προϋπελόγηθησαν ὅτι θὰ δαπανηθῶσι 220 ἑκατ. φράγκων, ἐξ ὧν τὰ 72,000,000 διὰ τὴν ἀγορὰν τοῦ ἀναδασωτέου ἐδάφους.

Αἱ ἀναδασωταὶ ἐκτάσεις καὶ ἡ διὰ τὴν ἀναδάσωσιν αὐτῶν προϋπολογισθεῖσα δαπάνη διανέμονται ὡς ἐξῆς.

	ἑκτάσεις ἑκταρ.	δαπάνη ἑκατομ.
1) Ἀλπεις (10 Départements)	303,800	79
2) Savennes καὶ Central plateau (10 Départements)	337,800	34
3) Πυρρηναῖα (7 Départements)	116,400	35
4) Ἀγορὰ ἀναδασωτέων ἐδαφῶν		72
	<hr/>	<hr/>
	758,000	220

2. Ἑλβετία.

Ὁ Ὁμοσπονδιακὸς νόμος τῆς 24 Μαρτίου 1876, περὶ τῆς ἀνωτέρας ἐποπτείας τῆς Ὁμοσπονδίας ἐπὶ τῆς ἀστυνομίας τῶν δασῶν τῶν εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη κειμένων ὑποβάλλει εἰς ἀυστηροτάτην ἐπιτήρησιν τὰ δάση τοῦ Δημοσίου, τῶν κοινοτήτων καὶ τῶν σωματείων καὶ ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν τὰ προστατευτικά, τούτεστι τὰ δάση, ἅτινα ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των προστατεύουσι τὴν χώραν κατὰ τῆς δυσκρασίας τοῦ κλίματος, τῶν χιονορραγιῶν, τῶν καταπτώσεων τοῦ ἐδάφους κλπ. Ταῦτα τὰ δάση ἀποτελοῦντ' ἰδίαν δασικὴν ζώνην ἔδει ἐντὸς πενταετίας νὰ ὁροθετηθῶσι καὶ διατηρηθῶσι τοῦ λοιποῦ ἀμείωτα. Τὰ ἐντὸς τῶν δασῶν τούτων κενὰ ἔδει νὰ ἀναδασωθῶσιν ἀμέσως, ἀπηγορεύθη δὲ εἰς τὰ δάση ταῦτα πᾶσα ἐκχέρσασις ἐκτιθεῖσα εἰς κίνδυνον τὴν ὑπαρξίν τῆς συνδεδρυίας. Γαῖαι ἐφ' ὧν εἶνε δυνατόν νὰ δημιουργηθῶσι σπουδαία προστατευτικὰ δάση ἔδει νὰ ἀναδασῶνται, ἅμα ἤθελεν ἀπαιτήσῃ

τοῦτο ἡ Κυβέρνησις. Διὰ δὲ τὴν πρώτην ἀναδάσωσιν καὶ τὰς τυχόν ἀπαιτηθησομένας βελτιώσεις ἐχορηγοῦντο ἐπὶ τετραετίαν αἱ ἀναγκαῖαι δαπάναι. Ἐὰν δὲ γαῖαι τιαυταὶ ἀνήκωσιν εἰς ἰδιώτας, δύνανται ἡ τοπαρχία ἢ καὶ οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ ἀπαιτήσωσι τὴν καταναγκαστικὴν αὐτῶν ἐκποίησην.

Ἡ ἐποπτεία τῶν ἰδιωτικῶν δασῶν τῶν μὴ ὑπαγομένων εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν προστατευτικῶν ἀφίσταται εἰς ἐκάστην τῶν τοπαρχιῶν τῆς ὀμοσπονδίας, τούναντιον ὁμῶς διὰ τὰ δάση τοῦ Δημοσίου, τῶν Δήμων καὶ τῶν σωματείων ὁ νόμος προδιαγράφει καὶ τὸν τρόπον τῆς διαχειρίσεως καὶ χρήσεως αὐτῶν.

Τὸ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀνωτέρω νόμου μέχρι τοῦδε ὁροθετηθὲν ἔδαφος (1) τῆς ὀμοσπονδίας ἀποτελεῖ ἑκτάσιν 27,000,000 στρεμμάτων ἐξ ὧν μόνον 4,280,000 στρέμματα ἦτοι 15,8% εἶνε δασοσκεπές.

Ἀπὸ τοῦ 1865 χορηγοῦνται ἐκ τοῦ ὀμοσπονδιακοῦ ταμείου βοηθήματα εἰς τοὺς ἐπιχειροῦντας ἀναδασώσεις ὁ δὲ προϋπολογισμὸς τοῦ 1871 ἀνέγραφε ποσὸν 100,000 φράγκων.

Εἰς τοὺς ἐκτελοῦντας δασοφυτείας ἐπὶ γυμνῶν ἐκτάσεων χορηγοῦνται ἐκ τοῦ ὀμοσπονδιακοῦ ταμείου 30—70% τῆς καταβληθείσης δαπάνης. Ὅταν δὲ αἱ ἐργασίαι τῆς ἀναδασώσεως παρουσιάζωσιν ἐκτάκτους δυσκολίας 20—50% ἐπὶ τῆς καταβληθείσης δαπάνης.

Πλείονα περὶ τοῦ θέματος τούτου δύναται ὁ βουλάμενος ν' ἀναγνώσῃ εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ καθηγητοῦ Μιασκόβοσκυ (Mias Kowky. Die Alpen Agrar-und-Forstverfassung der Deutschen Schweiz Basel. 1878).

3. Ἰταλία.

Ἡ Ἰταλία προὐνόησε περὶ τῶν ἀναδασώσεων μόλις πρὸ δεκαπενταετίας, ἡ δὲ κυρία αἰτία ἡ ἐξαναγκάσασα αὐτὴν νὰ

(1) Εἰς τὸ δασικὸν ἔδαφος συμπεριλαμβάνονται καὶ αἱ μὴ δασοσκεπεῖς ἐκτάσεις, ὅταν αὗται ἀποτελοῦσιν ἀναπόσπαστόν αὐτοῦ μέρος, ὡς προωρισμένα νὰ χρησιμεύσωσι καὶ αὗται εἰς παραγωγὴν ξυλείας διὰ τῆς βαθμιαίας φυσικῆς ἢ τεχνητῆς ἀναδασώσεως.

μελετήση τὸ ζήτημα τῶν ἀναδασώσεων ὑπῆρξαν αἱ πλήμυραι τοῦ Πάδου. Ἄργα μὲν, ἀλλὰ ἐπὶ τέλους ἐνοήθη, ὅτι τὰ προχώματα τοῦ Πάδου, ἀτινα ὑψούμενα ἀδιακόπως κατήνησαν πολλαχοῦ νὰ φθάσωσι μέχρι τοῦ ὕψους τῶν ὄροφῶν τῶν οἰκιῶν, δὲν ἐξαρκοῦσιν ὅπως ἀναχαιτίσωσι τὰς πλημμύρας. Διὸ καὶ ἡ Κυβέρνησις ἐνετείλατο τῷ γενικῷ ἐπιθεωρητῇ τῶν δασῶν Carlo Giacomelli νὰ μελετήσῃ τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ ὑποβάλλῃ τὴν σχετικὴν ἐκθεσιν. Τὰ ὑπὸ τοῦ Giacomelli προταθέντα μέτρα συνωψίζοντο·

α'.) Εἰς τὴν ἀναδάσωσιν πάντων τῶν λεκανοπεδίων τῶν ἀπὸ τῶν Νοτίων Ἀλπεων κατερχομένων ποταμῶν καὶ ἰδίως τῶν μερῶν, ὅθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ καὶ οἱ ρύακες.

β'.) Εἰς τὴν ἐν τῇ λεκάνῃ τῆς συναγωγῆς τῶν ὑδάτων αὐστηρὰν ἀπαγόρευσιν πάσης τῆς ἀπογυμνούσης ὑλοτομίας καὶ πάσης θαμνεύσεως.

γ'.) Εἰς τὴν ψήφισιν νόμου ἐπεκτείνοντος τὴν δασικὴν ζώνην.

δ'.) Εἰς τὴν ἀναδάσωσιν πασῶν τῶν κατεστραμμένων καὶ γυμνῶν ἐκτάσεων τῶν κειμένων πέραν τῆς ζώνης τῆς καστανέας.

ε'.) Εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τῶν ὄχθων τῶν ποταμῶν κατὰ τρόπον μὴ ἐπιτρέποντα τὴν ἔξοδον τῶν πλημμυροῦντων ὑδάτων αὐτῶν.

στ'.) Εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς βοσκῆς ἐγγὺς τῶν ὄχθων τῶν ποταμῶν.

ζ'.) Εἰς τὴν στήριξιν τοῦ κατάπτωσιν ἐπαπειλοῦντος ἔδαφους διὰ καταλλήλων πασσαλώσεων.

η'.) Εἰς τὴν κατασκευὴν φραγμῶν κατὰ τὰ στόμια τῆς ἐκβολῆς τῶν χειμάρρων ἐκ τῆς λεκάνης τῆς συναγωγῆς πρὸς συγκράτησιν τῶν καταφερομένων ὕλικῶν καὶ :

θ'.) Εἰς τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ἰδιοκτητῶν βοσκῶν ὄρεινῶν νὰ δεινδροφυτεύωσιν ἢ θαμνοφυτεύωσι τὰς εἰς κατάπτωσιν ὑποκειμένας γαίας.

Τὸ ἔδαφος πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ σχετικοῦ νομοθετήματος προ-

παρασκεύασεν ἡ Societa triennale promotrice della Silvicoltura in Italia συγκροτηθεῖσα ἐκ γερουσιαστῶν, στρατηγῶν, μηχανικῶν καὶ δασολόγων. Τὸ δελτίον αὐτῆς προπαρασκευάσει τὴν κοινὴν γνώμην καὶ ἐν ἔτει 1877 ὑπεβλήθη εἰς τὰς Βουλὰς ὁ σχετικὸς νόμος ψηφισθεὶς τὴν 20 Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους. Ὁ νόμος οὗτος περιέχει τὰς σχετικὰς περὶ ἀναδασώσεων διατάξεις. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον δὲν ὑπάγονται εἰς οὐδένα περιορισμὸν πᾶσαι αἱ δασοσκεπεῖς καὶ ἄδενδροὶ ἐκτάσεις, ἐὰν διὰ τῆς ἐλευθέρας ἐξασκήσεως τοῦ ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας ἀπορρέοντος δικαιώματος οὐδεμίαν προκύπτει βλάβη τῶν κοινῶν συμφερόντων. Τούναντιον δὲ ὑπάγονται εἰς αὐστηρὰν ἐποπτεῖαν πάντα τὰ δάση καὶ αἱ ἄδενδροὶ ἐκτάσεις αἱ κείμεναι ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρειων καὶ ἐπὶ τῶν κλιτύων αὐτῶν μέχρι τοῦ ἀνωτάτου ὀρίου τῆς ζώνης τῆς καστανέας, μεταξὺ 800—1000 μέτρων ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Αἱ κάτωθεν τῶν ὀρίων τούτων κείμεναι γαίαι εἶνε ἀπηλλαγμέναι παντὸς περιορισμοῦ, ἐὰν διὰ τῆς καλλιεργείας αὐτῶν, ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ προκύψωσι καταπτώσεις ἢ ταπεινώσεις τοῦ ἔδαφους, ἐπιχώσεις, χωματορραγίαι καὶ χαράδραι διαταράσσουσαι τὴν ὀμαλὴν ροὴν τῶν ὑδάτων, ἢ ἐὰν ὑπὸ ὑγιεινὴν ἐποψιν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπέλθωσι βλαβερὰ ἀποτελέσματα.

Ἐν ἐκάστῳ νομῷ ἐπιτροπὴ ἀποτελουμένη ἐκ τοῦ Νομάρχου, τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ τῶν δασῶν καὶ τινῶν ἄλλων ὑπαλλήλων ὀρίζει τὰς ἐκτάσεις τὰς ὑπαγομένας εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τούτου προβλεπομένην ἀπαγόρευσιν.

Ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης δημοσιεύεται, ὅπως ἕκαστος τῶν ἐνδιαφερομένων δυναθῆ νὰ ὑποβάλλῃ τὰς ἐνστάσεις του εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ Κράτους, ὅπερ ἀποφασίζει ἀνεκκλήτως.

Ἐὰν δὲ διὰ τινὰ μέρη παρουσιασθῇ ἀνάγκη ἐκδόσεως ἐδικῶν ἀστυνομικῶν διατάξεων καὶ ἐκτάκτων μέτρων πρὸς διακανόνισιν τῆς χρήσεως τῶν δασῶν καὶ τῶν γαιῶν ἐκδίδονται ὑφ' ἐκάστης ἐπιτροπῆς ἐντὸς τῆς περιφερείας τῆς δικαιοδοσίας

αὐτῆς αἱ ἀπαιτούμεναι διαταγαί. Τὰ ἐξοδα τῆς διοικήσεως τῶν δασῶν τούτων καταβάλλονται ὑπὸ τοῦ Δημοσίου, τὰ δὲ τῆς φυλάξεως ὑπὸ τῶν Δήμων καὶ ἰδιωτῶν εἰς οὓς τὰ δάση ἀνήκουσιν.

4. Αὐστρία.

Καὶ ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἡ περὶ ἀναδασώσεων πρόνοια εἶνε λίαν πρόσφατος χρονολογούμενη ἀπὸ τοῦ 1883, προκληθεῖσα δὲ ἰδίως ὑπὸ τῶν κατὰ τὸ 1882 ἐν Καρινθίᾳ καὶ Τυρόλῳ ἐπεληθουσῶν φρικτῶν καταστροφῶν ἐκ τῶν πλημμυρῶν τοῦ ἔτους ἐκείνου. Ἡ Αὐστριακὴ Κυβέρνησις μετὰ προσκαίρους συνδρομὰς πρὸς ἀνακούφισιν τῶν θυμάτων τῶν πλημμυρῶν ἐπελήφθη ἀμέσως μετ' ἐκτάκτου δραστηριότητος τῆς μελέτης τῶν ληπτέων μέτρων, ὅπως μὴ τὸ κακὸν ἐπαναληφθῆ καὶ πάλιν διδασκομένη δὲ ἐκ τῶν παθημάτων τῆς Γαλλίας καὶ παραδειγματιζομένη ἐκ τῶν ἐκεῖ ἐπιτευχθέντων ἀποτελεσμάτων, ἔσπευσε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἐν Γαλλίᾳ κτηθεῖσαν πείραν. Καὶ πρῶτον μὲν ἀνετέθη εἰς τὸν τὴν δασικὴν πειραματικὴν ἔρευναν διευθύνοντα δασικὸν σύμβουλον D^r. von Seckendorf ἡ μετάφρασις εἰς τὴν Γερμανικὴν τοῦ συγγράμματος τοῦ Δέμον τζέϋ, ὅπερ καὶ ἐξεδόθη ἀμέσως δαπάναις τῆς κυβερνήσεως, ἐν ταύτῳ δὲ προέβη καὶ εἰς τὴν σύνταξιν νόμου ὑπὸ τὸν τίτλον περὶ ἀβλαβοῦς ἐκροῆς τῶν ἀπὸ τῶν ὄρεων ὑδάτων (Gesetz betreffend die Vorkehrung zur unschädlichen Ableitung des gebirgs-wassers) δι' οὗ ἐλαμβάνοντο μέτρα περὶ ἀναδασώσεων καὶ περὶ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῶν. Πρὶν ἢ ἡ κυβέρνησις υποβάλλῃ τὸν νόμον εἰς τὴν ἐπιψήφισιν τῶν Αὐστριακῶν Βουλῶν ὁ ἐπὶ τοῦ ἐμπορίου ὑπουργὸς Γιούλιος Φὸν Φάλκεν χάιν (Julius von Falkenhayn) ἐπιθυμῶν νὰ καταστήσῃ τὸ νομοσχέδιον τέλειον, μετέβη αὐτοπροσώπως εἰς Γαλλίαν συνοδευόμενος καὶ ὑπὸ Α. V. Seckendorf, ὅπως ἐκ τοῦ σύνεγγου καὶ ἐπὶ τόπῳ μελετήσῃ τὰ ἐκτελεσθέντα ἔργα καὶ τὰ ἐπιτευχθέντα ἀποτελέσματα. Ἐπισκεφθεὶς κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1883, τὰς ἄνω καὶ κάτω Ἀλπεις μετὰ μεγίστης ὑπο-

μονῆς καὶ ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀντιληφθεὶς ἀκριθέστατα τῆς οὐσίας τοῦ πράγματος, (τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως ἐντειλαμένης τῷ τὰ ἔργα ταῦτα τῶν ἀναδασώσεων διευθύνοντι κ. Δέμον τζέϋ νὰ παρακολουθήσῃ καὶ ἐπιδείξῃ πάντα τὰ ἔργα ἐν λεπτομερείᾳ) ἐπιστρέψας οἰκαδε κατήρτισε τὸν ἄνω μνησθέντα νόμον, ὅστις καὶ ὑποβλήθεις εἰς τὰς βουλὰς ἐψηφίσθη. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ νόμου τούτου ἐπελήφθησαν πυρετωδῶς τῶν ἔργων τῆς ἀναδασώσεως καταρτίσαντες εἰδικὸν προσωπικόν. ἐκδόντες δὲ ἱκανὰ ἐγχειρίδια πρὸς ὀδηγίαν τῶν ὑπαλλήλων (1) καὶ εἰσαγαγόντες τὸ μάθημα τῶν ἀναδασώσεων ὡς ὑποχρεωτικὸν οὐ μόνον διὰ τοὺς φοιτητὰς τῆς δασολογίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς μηχανικοὺς γεφυροδοποιοὺς.

ΠΕΡΙ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΙΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΟΙΝΟΥΣ

Τὸ ὄγδοον τμήμα τοῦ Σηκουάνα (εἰς Παρισίους) εἶχεν ἀναθέσει εἰς ἐμπειροτέχναν τὴν ἐντολὴν νὰ ἀποφανθῶσιν ἐὰν οἶνός τις καταγγελλθεὶς περιεῖχε πράγματι σταφιδίτην· εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, οἱ χημικοὶ καὶ οἱ δοκιμασταὶ ἀπεκρίθησαν ὅτι, ἐν τῇ παρούσῃ καταστάσει τῆς ἐπιστήμης, ἡ χημικὴ ἀνάλυσις καὶ ἡ διὰ τῆς γεύσεως δοκιμασία ἀδυνατοῦσι νὰ ὀρίσωσιν ἐὰν κράμα τι περιέχῃ ἢ ὄχι οἶνον σταφιδίτην, δι' ὃ καταγγελλθεὶς ἔμπορος ἀπηλλάγη. Ἡδη ἐρωτώμεθα ἂν ἡ ἀπόφασις αὕτη τοῦ δικαστηρίου λύῃ ὀριστικῶς τὸ ζήτημα.

Οὐχί, βεβαίως. Εὐρέθησαν τὴν φορὰν ταύτην ἐμπειροτέχναι ἀποφανθέντες καθαρῶς ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποκαλύψωσιν, εἴτε διὰ τῆς ἀναλύσεως, εἴτε διὰ τῆς γεύσεως, τὴν ἐν τῷ κράματι παρουσίαν σταφιδίτου οἴνου, ἀλλ' οὐδὲν βεβαίως ἡμᾶς ὅτι, εἰς ἄλλας περιστάσεις, ἄλλη ἐπιτροπὴ, καλουμένη

(1) Σπουδαιότατον εἶνε τὸ ἔργον τοῦ προμνησθέντος Dr Arthur Freiherr von Seckendorf Vorbanung der Wildbäche Aufforstung und Berassung der Gebirge Wien 1884. II. 6.

νά ἀποφανθῆ ἐνώπιον τῶν δικαστῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος, δὲν θὰ διατυπώσῃ, ἐν ἴσῃ ἀρμοδιότητι, τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως, ἀπόφασιν ἐναντίαν πρὸς τὴν τῶν χημικῶν καὶ δοκιμαστῶν τοῦ Σηκουάνα. Ἐὰν δὲ, ἐξ εἰρωνίας τῆς τύχης, ἡ ἀνομοιότης αὕτη τῆς ἐξηγήσεως συνέβαινε νὰ ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ προϊόν, θὰ ἐπῆρχετο χάος. Ἴδου ἐν τούτοις εἰς τί ἐκτίθενται καθ' ἡμέραν οἱ ἐνδιαφερόμενοι!

Δὲν θὰ συνέβαινε δὲ τοῦτο, ἐὰν ἡ ἀναζήτησις τοῦ σταφιδίου οἴνου ἐρρυθμίζετο ἐπιστημονικῶς πρὸ τῆς δημοσιεύσεως παντὸς νόμου. Ὁ κ. Mosler, εἰδικὸς χημικὸς, ἐποίησατο τὴν ἐξῆς παρατήρησιν ἐνώπιον τῆς γεωργικῆς Ἐταιρίας τῆς Πιρόνδης κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 4 Φεβρουαρίου 1891, προκειμένου περὶ τῶν ἐπιβληθησομένων εἰς τοὺς ξένους οἴνους τελῶν: « Ἡ ἀναζήτησις τοῦ σταφιδίου εἶνε νῦν σφόδρα δυσχερής, καθότι γίνεται διὰ μεθόδων πολλάκις διαφόρων, κατὰ τοὺς χημικοὺς οἵτινες ἀναλαμβάνουσι τὴν ἐργασίαν ἐκ τούτου γεννῶνται ἀμφισβητήσεις καὶ αἱ προκύπτουσαι δίκαι εἶνε τφόντι πολυάριθμοι. Ἐπρεπε λοιπὸν νὰ προσκληθῆ ἡ κυβέρνησις νὰ ἀποταθῆ πρὸς τὰ ἐπιστημονικὰ σωματεῖα καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῶν νὰ μελετήσωσι σπουδαίως τὸ ζήτημα τοῦτο. Εἶνε κατεπεῖγον τὸ τελωνεῖον νὰ ἔχῃ εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ μέσον ἐπίσημον ὅπως ἀναγνωρίζῃ τὴν παρουσίαν σταφιδιῶν εἰς τοὺς ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ εἰσαγομένους οἴνους. Ἡ κυβέρνησις δὲν πρέπει νὰ περιορισθῆ μόνον εἰς τὸ νὰ λάβῃ μέτρα νομοθετικά, πρέπει ὡσαύτως νὰ λάβῃ καὶ μέτρα ἐπιστημονικά, τὰ ὁποῖα θὰ ἐξησφάζουσιν τὴν ἐπιτυχίαν τῶν πρώτων».

Εἶνε περιττὸν νὰ προσθέσωμεν ὅτι αἱ εὐχαὶ αὗται ἦσαν εὐχαὶ πολλῶν ἐμπόρων, χημικῶν καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς Κυβερνήσεως· ἀλλ' οὐδόλως ἐλήφθησαν ὑπ' ὄψιν, ὁ δὲ νόμος ἐψηφίσθη ὑπὸ τοὺς ὅρους οὗς γινώσκομεν.

Ἐν τούτοις, ὅπως ἐπιβάλλῃ τις εἰς προϊόν τι ἀπαγορευτικὸν δασμὸν, πρέπει πρῶτον νὰ ὀρίσῃ τὴν ταυτότητα αὐτοῦ· ἐδῶ ὅμως ἐγκεῖται ἡ δυσκολία. Δὲν βλέπομεν ἐν τῷ νόμῳ Griff οὐδὲν ἄρθρον διαφωτίζον ἡμᾶς περὶ τῶν καθαρῶς ὀριζομένων

χημικῶν χαρακτήρων τοῦ σταφιδίου οἴνου. Ἐν τῇ εἰσηγητικῇ μάλιστα ἐκθέσει τοῦ νόμου τούτου ὑπονοεῖται ἡ δυσκολία τοῦ νὰ διακριθῆ, πρὸ πάντων μετὰ τὴν κρᾶσιν, ὁ σταφιδίτης ἀπὸ τοῦ οἴνου τῶν σταφυλῶν. Τότε λοιπὸν, διατί δὲν συγκαλοῦνται αἱ ἐπιστημονικαὶ ἐπισημότητες τῆς Γαλλίας ὅπως μελετήσωσι τὸ τῶν σταφιδιῶν οἴνων ζήτημα;— Ἐκ τούτου ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἀρχή, καὶ οὐχὶ νὰ ἐκδοθῆ νόμος ἐπὶ ἐπιστημονικοῦ προβλήματος μὴ ἐπιλυθέντος εἰσέτι. Ἐλησμονήθη τοῦτο, ἐντεῦθεν δὲ μένομεν ἀπολύτως παραδεδομένοι εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐμπειροτεχνῶν, οἵτινες οὐδέποτε ἔσχον ἀξιῶσεις ἀλλανθαστῶν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τοῦ Σηκουάνα δὲν καθορίζει τὴν νομολογίαν, οὐδὲ ἀπόφασις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ θὰ ἠδύνατο νὰ τὴν καθορίσῃ κατὰ τρόπον σταθερὸν, καθότι γνωστὸν εἶνε ὅτι αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου δὲν δεσμεύουσι τὰ κατώτερα δικαστήρια. Ἄλλως τε καὶ αὐτὸ τὸ Ἀκυρωτικὸν ἀλλάσσει ἐνίοτε τὰς σκέψεις του, ἡ δὲ νομολογία αὐτοῦ δύναται νὰ ποικίλλῃ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

[Ἐκ τοῦ Moniteur Vinicole]

Ἡ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΤΩΝ ΕΥΦΟΡΒΙΟΕΙΔΩΝ

Ὀλίγαι ὑπάρχουσιν οἰκογένειαι περιέχουσαι τοσαῦτα φυτὰ, ἐξασκοῦντα ἐπὶ τοῦ ζωικοῦ ὀργανισμοῦ ἐπίδρασιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ζωηράν, ὅσα ἀριθμεῖ ἡ τῶν Εὐφορβιοειδῶν.

Ἡ οἰκογένεια αὕτη, ἥτις ἀριθμεῖ πλέον τῶν τριῶν χιλιάδων εἰδῶν, ἀντιπρόσωπεύεται πανταχοῦ τῆς γῆς. Εἶνε δὲ τὰ φυτὰ ταῦτα ποώδη ἢ δεινδρώδη, ἐνίοτε δὲ καὶ κακτοειδῆ. Τὰ πλεῖστα αὐτῶν περιέχουσι γάλακτώδη χυμὸν ἐν ᾧ πρὸ πάντων ὑπάρχει τὸ δῆλητηριώδες αὐτῶν συστατικόν. Τινὰ ἀποδίδουσιν ἔλαιον, ἄλλα εἶδος λίπους, ρητίνην, καουτσούκ κτλ.

Εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην ὑπάγονται ὁ κρότων (τὸ κίκι

ἢ ρίτσινόλαδο), οὐτινος τὸ ἔλαιον χρησιμεύει ἐν τῇ βιομηχανίᾳ καὶ τῇ φαρμακευτικῇ, ὁ πιξος (τὸ πιξάρι ἢ ταιμισίρι), οὐτινος τὸ ξύλον εἶνε χρησιμώτατον ἐν τῇ λεπτουργικῇ καὶ τῇ ξυλογραφίᾳ.

Τὸ δραστικώτερον εἶδος ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τύπος, εἶνε ὁ *τιθύμαλος* (ὁ φλόμος ἢ γαλατσιδα), φυτὸν ὅπερ ἀπαντᾶται πανταχοῦ τῆς Εὐρώπης εἰς τὰς ἀμμώδεις καὶ συνδένδρους γαίας.

Τὸ φυτὸν τοῦτο περιέχει οὐσίαν καθαρτικὴν βιαίαν, ἣτις ἦτο ἐν μεγάλῃ χρήσει κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Πλινίου καὶ τοῦ Διοσκορίδου, καὶ ἣτις εἶνε ἔτι ἐν χρήσει ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν εἰς τινὰς τόπους.

Ἄλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ αὐτοῦ, ἀλλ' ἰδίως περὶ ἑτέρου εἶδους, τῆς *Ἰατρόφου* (*Iatropa Manihot*), θάμνου τριῶν περίπου μέτρων ὕψους, ὅστις καλλιεργεῖται ὡς φυτὸν χρήσιμον εἰς τὰς τροπικὰς χώρας.

Γεγονὸς λίαν ἀξιοπαρατήρητον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ μοναδικόν, εἶνε ὅτι ἡ οἰκογένεια τῶν εὐφορβιοειδῶν, παρὰ τὰς ἐξόχως διακρινούσας αὐτὴν δηλητηριώδεις ιδιότητες, περιλαμβάνει ἀριθμὸν τινὰ εἰδῶν ἐκ τῶν ὁποίων ἐξάγεται ἀφθονον ἄμυλον, δυνάμενον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐξαιρετικὸς τροφή ἀφοῦ προηγουμένως ἀφαιρηθῇ ἀπ' αὐτοῦ τὸ περιεχόμενον πικρὸν καὶ δηλητηριώδες συστατικόν.

Τοιαύτη εἶνε ἡ *ιάτροφος*, περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἀσχοληθῶμεν ἐνταῦθα.

Ἡ ρίζα τοῦ φυτοῦ τούτου, ἣτις ζυγίζει περὶ τὰς 12 ὀκάδας, περιέχει ὀκόν, ὅστις λαμβανόμενος ἐνεργεῖ ὡς δηλητηριώδες θανατηφόρον.

Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ παράγῃται ἐξ αὐτῆς θρεπτικώτατη οὐσία ἡ *τοματίνη*. Ὅπως παρασκευασθῇ, τοῦτο, τρίβεται ἡ ρίζα, κοπανίζεται καὶ πλύνεται μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ κατ' ἐπανάληψιν. Τούτου γενομένου τίθεται τὸ κατ' ἄλλοθι ἐπὶ θερμῶν σιδηρῶν πλακῶν. Τὸ δηλητηριώδες παρασύρεται ὑπὸ τοῦ κατὰ τὴν πλύσιν καὶ τοῦ κατόπιν ἐξατμιζομένου

ὕδατος, τὸ δὲ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖ ἄλευρον ὑγιεινὸν καὶ θρεπτικόν : τοῦτο εἶνε τὸ *μανιόκον* τὸ γνωστότερον ὑπὸ τὸ ὄνομα *ταπιόκα*, ἣτις εἶνε οὐσία πωλουμένη ὑπὸ τῶν παντοπωλῶν καὶ χρησιμεύουσα ἀντὶ ὀρύζης ἢ ἄλλης πάστας διὰ τὴν σούπαν.

Ἡ *Ἰατρόφος*, ἣτις σήμερον κοινῶς καλεῖται *μανιόκ*, καλλιεργεῖται εὐκόλως. Φύεται εἰς πλείστας θερμὰς χώρας καὶ εἰς ὅλα τὰ ἐδάφη, ἀλλὰ κατὰ προτίμησιν εἰς τὰ ὑψηλότερα καὶ ἐπομένως τὰ ὀλιγώτερον ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ὑγρασίαν. Πολλαπλασιάζεται εὐκόλως διὰ μοσχευμάτων, ταχέως δὲ ἀναπτύσσει τὴν ὀγκώδη ρίζαν τῆς, ἣτις περικλείει τὴν περιζήτητον ἄμυλώδη οὐσίαν, τὴν *ταπιόκαν*.

Ἡ ρίζα αὕτη καθαριζομένη ἀπὸ τοῦ φλοιοῦ αὐτῆς καὶ βραζομένη καθίσταται βρώσιμος καὶ δίδεται ὡς τροφή θρεπτικώτατη εἰς τὰ κτήνη καὶ ἰδίως εἰς τὰς γαλακτοφόρους ἀγελάδας.

Τὸ φυτὸν τοῦτο θὰ ἠδύνατο ἴσως νὰ καλλιεργηθῇ ἐπιτυχῶς εἰς τινὰ τῶν θερμότερων καὶ ξηροτέρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος.

ΠΕΡΙ ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΟΥ

Πρὸς τοὺς συνδρομητὰς τοὺς υποβαλόντας ἡμῖν διαφόρους ἐρωτήσεις περὶ περονόσπου ἀπαντῶμεν τὰ ἑξῆς.

Ἀναγνώσατε τὰ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου γραφέντα ἐν τῇ *Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ* τοῦ 1892 (σελ. 261, 297 καὶ 453). Εἰς ταῦτα οὐδὲν ἔχω νὰ προσθέσω ἀπὸ ταῦτα οὐδὲν ἔχω νὰ ἀφαιρέσω. Ταῦτα εἶνε κορίσματα δωδεκάετου, πείρας καὶ μελέτης τοῦ προκειμένου ζητήματος. Οἱ γνωρίζοντες δὲ τὴν δουλίαν τῶν δὲν ἀλλάσσοις γνώμας κάθε εἰκοσιτέσσαρας ὥρας, δὲν ὀνειρεύονται τὴν μίαν μὲν ἡμέραν ὅτι εἶδον διεξαγόμενα ἢ ὅτι διεξήγαγον πειράματα ἐξ ὧν ἀπεδείχθη ὅτι τὰ ἄνθη τοῦ θείου ἢ ἡ αἰθάλη εἶνε ἀποτελεσματικὰ κατὰ τοῦ περονόσπου καὶ ὅτι ὑπάρχουσι ψευκαστῆρες τελειότεροι καὶ ἐφθηνότεροι

τῶν τοῦ Vermorel, τὴν δὲ ἄλλην ὅτι τὰ αὐτὰ πειράματα ἀπέδειξαν ὅτι τὰ ἄνθη τοῦ θείου καὶ ἡ αἰθάλη δὲν εἶνε ἀποτελεσματικά, ὅτι οἱ ψεκαστῆρες τοῦ Vermorel εἶνε οἱ τελειότεροι καὶ ἐφθηνότερα καὶ ὅτι θεικὸς χαλκὸς ἀρκεῖ $\frac{1}{2}$ μὲν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ βορδιγαλλίου πολτοῦ, ἐν δὲ ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν διὰ πᾶς μετὰ θείου ἐπιπάσεις. Τοιοῦτοι καὶ πλείστοι παρόμοιοι ἀνακριθεῖς ἰσχυρισμοὶ καὶ ἀντιφάσεις ἀποδεικνύουσιν ὅτι πρόκειται ἢ περὶ πειραμάτων γενομένων κατ' ὄναρ ἢ περὶ ἀσκοῦ ἐκσφενδονισθέντος πρὸς δυσμᾶς κενοῦ καὶ ἐπανακάμψαντος οἴκοι πλήρους ἀέρος.

Ἀνάξια ὡσαύτως προσοχῆς ἦσαν καὶ τὰ γραφέντα περὶ τοῦ δῆθεν κινδύνου τῆς χρήσεως νενοθευμένου θειικοῦ χαλκοῦ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ὁ λίαν νενοθευμένος θεικὸς χαλκὸς γίνεται καταληπτὸς καὶ τῷ ἀδαεστέρῳ περὶ τὰ τοιαῦτα, μὴ φέρων τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦ θειικοῦ χαλκοῦ (τῆς γαλαζόπετρας) χρῶμα. Ἄλλως οὐδῶς ἤθελεν ἐπιδράσει ἐπὶ τῆς θεραπείας ἢ χρήσεως θειικοῦ χαλκοῦ περιέχοντος καὶ 10 καὶ 15 καὶ 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ξένας οὐσίας, ἀφ' οὗ ἐπὶ ἑκατὸν ὀκτάδων ὕδατος γίνεται χρῆσις μόνον δύο ὀκάδων τοιοῦτου, κατὰ τινὰς μάλιστα ἐν Ἑλλάδι σοφοῦς δύναται, μετὰ τοῦ αὐτοῦ ἀποτελέσματος, νὰ γίνῃ χρῆσις καὶ ἡμισείας μόνον ὀκάς.

Ὅπως ὁμως καὶ ἂν ἔχῃ οἱ μὴ ἔχοντες πεποιθήσιν εἰς τὴν ποιότητα τοῦ παρὰ τοῖς ἐμπόροις εὐρισκόμενου θειικοῦ χαλκοῦ ἠδύναντο νὰ ἀγοράσωσιν ἐκ τοῦ ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως κομισθέντος καὶ κατατεθέντος εἰς τὰ ὑποκαταστήματα τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, ὄντος δὲ ἀρίστης ποιότητος καὶ μὴ ἐξαντληθέντος ἐντούτοις εἰσέτι.

Ἐν τέλει ὀφείλω καὶ πάλιν, ν' ἀποτρέψω πάντα σταφιδοκτηματίαν ἀπὸ τοῦ νὰ ποιήσῃ χρῆσιν τῆς διὰ τοῦ θειικοῦ χαλκοῦ θεραπείας τοῦ σταφιδάμπελωνος αὐτοῦ μετὰ τὴν δέσιν τοῦ καρποῦ, διότι—μὲθ' ὅσα καὶ ἂν ἐλέχθησαν περὶ δῆθεν τελεσθέντων πειραμάτων (τῆ βοήθεια πάντοτε τοῦ Μορφέως) ἐν μίῳ χειμῶνι—ἡ θεραπεία αὕτη εἶνε ἐπικίνδυνος καὶ δύναται ν' ἀποβῇ λίαν ἐπιζήμιος εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς σταφίδος.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΤΟΥΜΠΕΚΙΟΥ (*)

1. *Περὶ ἐδάφους.* Ἡ θέσις τοῦ πρὸς καλλιέργειαν ὀρισθησομένου μέρους δέον νὰ ᾖ ὑψηλὴ καὶ οὐχὶ λακκώδης καὶ χθονομαλῆ· ἡ φύτευσις ὑπὸ δένδρα δὲν εὐδοκίμει, καταλληλοτέρου ὄντος τοῦ γυμνοῦ ἐδάφους. Ὅπως ἡ σπορὰ εὐδοκιμήσῃ δέον νὰ παρέλθωσιν 7 ἔτη μετὰξὺ δύο καλλιεργειῶν τουμπεκίου· κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ σπορὰ ἄλλων φυτῶν εἶνε ἀναγκαϊοτάτη.

2. *Περὶ χῶματος.* Τὸ μᾶλλον κατάλληλον εἶνε τὸ εἰς κατασκευὴν πλίνθων μὴ ὀπτῶν τῆ προσθήκῃ ἀχύρου χρησιμοποιοῦμενον χῶμα (τὸ ἀργιλιῶδες).

3. *Περὶ τῶν πρὶν τῆς σπορᾶς ἐργασιῶν.* Περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου ἢ τὰ τέλη, εἰς ἐπικρατῆ ψυχῶς, οἱ σπόροι ἀναμιχθέντες μὲ χῶμα σπείρονται εἰς μέρος κατάλληλον, μὴ προσβαλλόμενον πολὺ ὑπὸ ἀνέμου καὶ ψυχῶς. Μέχρις οὗ βλαστήσωσι, τὸ ἔδαφος τὸ διὰ τὴν μεταφύτευσιν ἐτοιμάζεται οὕτω· τὸ χῶμα ἀνασκαλίζεται καλῶς εἰς βάθος δύο ποδῶν καὶ ἔτι πλέον εἰ δυνατόν, τῆς συγκομιδῆς προσιωπιζομένης τόσον καλλητέρας ὅσον τὸ χῶμα βαθύτερον σκαλίζεται· μετὰ τοῦτο ἀκολουθεῖ ἀφθονος ποτισμὸς διὰ γλυκέος ὕδατος. Μετὰ πάροδον 10 ἡμερῶν δέον τὸ χῶμα καλῶς ν' ἀνακατωθῇ διὰ τὰς παλάσας καὶ ν' ἀνοιχθῶσιν αὐλακες ἔχοντες βάθος περισσότερον σπιθαμῆς καὶ ἀπέχοντες ὅσον δύο σπιθᾶμαί· τὴν ἐργασίαν ταύτην ἀκολουθεῖ δεύτερον πότισμα δι' ὕδατος, εἰς ὃ εἶνε διαλελυμένη ἀραιῶς κόπρος, τῆς τοῦ ἀνθρώπου προτιμωμένης.

4. *Φύτευσις.* Περὶ τὰς ἀρχὰς Μαρτίου, ἢ ἀργότερον εἰς ἐπικρατῆ ψυχῶς, τὰ ἤδη βλαστήσαντα φυτάρια μεταφέρονται

(*) Ὁ κ. Περβάνογλου, ἐμπορευόμενος τὸ τουμπεκίον ἐν Κωνσταντινουπόλει, εὐχρεστήθη ν' ἀποστείλῃ ἡμῖν τὴν παροῦσαν ἐκθεσιν, ἣν εὐχαρίστως δημοσιεύομεν. Ὡς βλέπει ὁ ἀναγνώστης αἱ μέχρι τοῦδε δημοσιευθεῖσαι ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ» πληροφορίες περὶ τῆς καλλιέργειας καὶ παρασκευῆς τοῦ εἶδους τούτου («Ἑλλ. Γεωργ. 1892 σελ. 342, 355 449 καὶ 574) καὶ 1893 σελ. 33) δὲν εἶνε κατὰ πάντα σύμφωνοι. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τῆς διαφορᾶς ἣτις ἐπικρατεῖ ἐν τῇ καλλιέργειᾳ εἰς τὰ διάφορα διαμερίσματα τῆς Περσίας.

καὶ ἀναφυτεύονται εἰς τοὺς αὐλακὰς κατ' ἀποστάσεις μιᾶς σπιθαμῆς, τῇ βοηθείᾳ μικροῦ ξύλου καὶ τῶν δακτύλων. Τέσσαρας ἡμέρας μετὰ τὴν ἀναφύτευσιν καὶ εἶτα μετὰ 15 καὶ ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ διαστήματα 20 ἡμερῶν, τὸ ἔδαφος δέον νὰ ποτίζεται δι' ὕδατος, εἰς ὃ εἶνε διαλελυμένη κόπρος ἀνθρώπου, ἀφθόνως, οὕτως ὥστε οἱ χάνδακες νὰ πληρῶνται τελείως.

5. Ἐνα καὶ ἡμισυ μῆνα ἀπὸ τῆς φυτεύσεως, περὶ τὰ μέσα Ἀπριλίου γενήσεται ἡ πρώτη συγκομιδὴ, διὰ κόψειν τῶν κατωτέρων φύλλων· ταῦτα ἐκτίθενται ἐπὶ 3 ἡμέρας εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου, ἀπλωνόμενα ἐπὶ τοῦ μεσοτοιχοῦ τῶν δύο αὐλακῶν. Μετὰ τὴν ἀποξήρανσιν τοιοθετοῦνται καὶ στοιβάσσονται εἰς ἀποθήκην εὐαερον καὶ ἀνυγρον, τιθεμένου καὶ μικροῦ βάρους ἐπ' αὐτῶν ἐπὶ 2 ἡμέρας. Περὶ τὰ μέσα Μαΐου γενήσεται ἡ ἀποκοπὴ τῶν ἀμέσως ἀνωτέρων τῶν πρώτων ἐκκοπέντων φύλλων. Ἀρχὰς Αὐγούστου γίνεται ἡ τρίτη ἐκκοπὴ καὶ μετὰ 15 ἡμέρας ἡ τετάρτη καὶ τελευταία. Ὁ τρόπος τῆς ξηράνσεως τούτων εἶνε ὁ αὐτός, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι τὰ τῆς τρίτης καὶ τετάρτης συλλογῆς ἠλιάζονται ἐπὶ 5—6 ἡμέρας, μέχρις οὗ τὰ φύλλα ἀποκτήσωσι τὸ κίτρινον αὐτῶν χρῶμα.

6. Τέσσαρα μισκάλια (6 δράμια) σπόρου ἀρκοῦσι πρὸς φυτεύσιν ἐνὸς στρέμματος, ἡ δὲ παραγωγὴ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς καταστάσεως, τοῦ τρόπου τῆς καλλιέργειας καὶ ἄλλων περιστάσεων.

7. Τὸ φυτὸν δίδει τοὺς σπόρους μετὰ τὴν τετάρτην καὶ τελευταίαν ἐκκοπὴν φύλλου.

8. Ἐκ τῶν συγκομιδῶν ἡ πρώτη καὶ δευτέρα εἶνε δευτέρας ποιότητος· ἡ τρίτη καὶ τετάρτη αἱ καλλίτεραι. Αἱ πρῶται φέρουσι τὸ ὄνομα Χετζάζ, αἱ δευτέραι τὸ τοῦ Σιράζ. Τὰ ἐν τῷ Αἰγαίῳ πελάγει χρησιμοποιούμενα τουμπεκία φέρουσι τὸ ὄνομα Ἴσπαχάν καὶ εἶνε ἀνάμικτα· ἐπίσης ἀνάμικτοι αἱ 4 ἐκκοπαὶ εὐρίσκονται καὶ εἰς τὰ τουμπεκία τὰ καλούμενα Κεσάν. Ἡ καλλίτερα ποιότης, μὴ εὐρίσκομένη εἰς τὰς ἀγοράς μας καὶ χρησιμοποιοῦμένη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Σιάχου, καλεῖται Τεπίς.

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΠΕΡΒΑΝΟΓΛΟΥ

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ ΠΕΡΙ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ ΙΝΔΙΑΝΩΝ

Οἱ Ἰνδιάνοι, ὅταν ἀρχίζῃ νὰ φύηται ἡ λοφία των (τὸ λιλι), διέρχονται βιαίαν κρίσιν, ἣτις καλεῖται ἐρύθρωσις καὶ ἡ ὁποία ἀποβαίνει πολλάκις ὀλεθρία.

Ὅπως προλάβωμεν τὰς δυσχερέστους συνεπείας τῆς κρίσεως ταύτης πρέπει κατὰ τὴν περίοδον τῆς λοφοφυίας νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς νεαροὺς Ἰνδιάνους δις τῆς ἡμέρας (τὸ πρῶτ καὶ τὸ ἑσπέρας) ζύμην ἐξ ἀλεύρου κριθῆς ἢ ἀραβοσίτου ἀναμεμιγμένην μετὰ μικρὰς ποσότητος κόνεως κινκίνης, ἣν πωλοῦσι πάντα τὰ φαρμακεῖα. Ἐν κοχλιάριον τοῦ καφέ κόνεως κινκίνης ἀρκεῖ διὰ μιᾶς ἡμέρας τροφήν εἴκοσιν Ἰνδιάνων.

Παραλθούσης τῆς κρίσεως, ὁ Ἰνδιάνος γίνεται ἰσχυρὸς ὅσον πρότερον ἦτο εὐπαθής.

Πρὸ τῆς περιόδου ταύτης τοῦ βίου των οἱ Ἰνδιάνοι δὲν πρέπει νὰ ἐξέρχωνται πρὸς βόσκησιν εἰμὴ ἐν καιρῷ θερμῷ καὶ μόνον κατὰ τὰς θερμὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, καθὼ φοβούμενοι πλειότερον παντός ἄλλου τὸ ψῦχος καὶ τὴν ὑγρασίαν. Μετὰ τὴν ἐρύθρωσιν δυνάμεθα νὰ τοὺς ὀδηγήσωμεν κατὰ πολυαριθμοὺς ἀγέλας εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐνθα τρέφονται ἐκ χόρτων ἐντόμων, λειμᾶκῶν, κοχλιῶν, κτλ.

Ἐπειδὴ δὲ οἱ Ἰνδιάνοι ἔχουσι ἀνάγκην νὰ ἐπιτηριῶνται ἐκ τοῦ σύνεγγυς, οἱ περίπατοι οὗτοι πρέπει νὰ γίνωνται ὑπὸ τὴν ἐπιβλεψίν φυλάκος. Εἴτε ἀνὴρ, εἴτε γυνὴ ἔχει τὴν φροντίδα ταύτην, πρέπει νὰ τοὺς ὀδηγῇ βραδέως διὰ νὰ τοὺς ἀφίνη καιρὸν νὰ συνάξωσι τὴν προφὴν των, νὰ τοὺς φέρῃ δὲ εἰς σκιερόν μέρος κατὰ τὰς θερμότερας ὥρας τῆς ἡμέρας.

Εἰς τινὰς χώρας τοὺς ὀδηγοῦσιν ὑπὸ φυτείας καστανεῶν, καρυῶν ἢ δρυῶν, καθότι ἀπλήστως ὀρέγονται τοὺς καρπούς των δένδρων τούτων, οἵτινες ἄλλως τε (καὶ ἰδίως αἱ βάλανοι) ἀποτελοῦσιν ἀρίστην τροφήν. Ἐν ἄλλαις χώραις τοὺς τρέφουσι διὰ ριζῶν, δι' ἐβρασμένων σπόρων, διὰ πηκτῶν διαφόρων εἰδῶν, κτλ.

Ἐκ τῶν χόρτων τὸ κρόμμυον, τὸ μάραθον καὶ τὰ ραδίκια

εἶνε καταλληλότερα διὰ τοὺς ἰνδιάνους, πρέπει ὅμως νὰ ἀπομακρύνωμεν ἐκ τῆς τροφῆς των τὰ μαρούλια, ἅτινα τοῖς προξενούσι διάρροϊαν, καὶ τὸν βίκον, ὅστις δύναται νὰ τοῖς ἐπιφέρῃ δυσπεψίαν.

Δέον προστούτοις νὰ μεριμνῶμεν καὶ περὶ τῆς καταλληλότητος τῶν κοιτασμάτων τῶν ἰνδιάνων. Τὰ πτηνὰ ταῦτα ἐκλέγουσι πάντοτε τὰ ὑψηλότερα μέρη τοῦ ὄρνιθῶνος ὅπως διανυκτερεύσωσιν, εἶνε δὲ λίαν εὐαίσθητα ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς προτεραιότητος καὶ ἐπιζητοῦσι πάντα νὰ καταλάβωσι τὸ ὑψηλότερον κοίτασμα· ἐντεῦθεν προκύπτουσι ἐριδες, ῥήξεις, μάχαι, αἵτινες ἐνίοτε ἔχουσι δυσάρεστον τέλος.

Ὅπως λοιπὸν ἀποφύγωμεν πᾶν εἶδος διαμάχης προτιμότερον εἶνε νὰ κατασκευάζωμεν ἐν τῷ ὄρνιθῶνι ἰκανὰ ἰσοῦψῆ βάθρα, ἅτινα νὰ δύνανται νὰ περιλάβωσι πάντας τοὺς ἀνατρεφόμενους ἰνδιάνους. Τὸν σκοπὸν τοῦτον πληροῦσιν ἄριστα ἀμάξης ἢ κάρου παλαιοὶ τροχοί, ἀφ' ὧν ἀφαιροῦνται τὰ σιδηρᾶ μέρη καὶ οἵτινες ἀνεστραμμένοι στηρίζονται ὀριζοντίως ἐπὶ πασσάλων δύο περίπου μέτρων ὕψους. Ἐπὶ τῶν ἀψίδων καὶ τῶν ἀκτινῶν (παρμακίων) τῶν τροχῶν τούτων κοιτάζονται (τσιτιαζοῦ) οἱ ἰνδιάνοι ἀνευ διαμαχῶν.

(Ἐκ τῆς France Agricole)

ΤΟΛΥΠΟΜΑΝΙΑ ΚΑΙ ΟΡΧΕΟΕΙΔΟΜΑΝΙΑ

Ὑπάρχουσι φυτὰ προκαλέσαντα μεγαλητέρας ἀγωνίας καὶ αὐτῶν τῶν προξενουμένων ὑπὸ τινῶν ἀξιών τοῦ Χρηματιστηρίου. Τοιοῦτο φυτὸν εἶνε ἡ τολύπη (τουλύπα). Τὸ βολβοφόρον τοῦτο φυτὸν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ συστηθῇ οὔτε διὰ τὴν λαμπρότητα του, οὔτε διὰ τὸ ἄρωμά του, ἐπὶ πολλὰ ἔτη ἐτρέλλανεν ὀλόκληρον λαόν. Τῷ 1634 εἶδαμεν τὴν σοφρᾶν, τὴν σοφρὴν Ὀλλανδίαν νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰς ἀρίστους τῶν ἐπιχειρήσεων ὅπως ῥιφθῇ εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν τολυπῶν, ὧν οἱ βολ-

βοὶ ἐπωλοῦντο ἐκεῖ κυριολεκτικῶς μὲ τὸ δράμι. Εἰς καὶ μόνος βολβὸς τολύπης *Semper Augustus*, ποικιλίας τιμιωτάτης, ἀντηλλάγη πρὸς μεγάλης ἀξίας ἀντικείμενα, ὧν ἰδοῦ ὁ μακρὸς κατάλογος: Ἀντὶ τοῦ βολβοῦ τούτου ἐδόθησαν 1) δύο φορτώματα σίτου, 2) δύο φορτώματα βρίζης, 3) τέσσαρες παχειὲς βόες, 4) ὀκτὼ παχειὲς χοῖροι, 5) δώδεκα ἀρνία, 6) δύο βυτία οἴνου, 7) τέσσαρα βυτία ζύθου, 8) δύο βυτία βουτύρου, 9) χίλιαι λίτραι τυροῦ, 10) μία πλήρης κλίνη, 11) μία ἐνδυμασία πλήρης καὶ 12) ἓν ἀργυροῦν ποτήριον.

Χωρὶς νὰ ὑποστῶσι τὴν θέρμην ταύτην τῶν Ὀλλανδῶν τοῦ μεγάλου λεγομένου αἰῶνος, ἥτις ὤθησε τούτους νὰ ζητήσωσι τὸν πλοῦτον κερδοσκοποῦντες ἐπὶ τῆς ὑψώσεως ἢ τῆς ὑποτιμήσεως τῶν τολυπῶν *Semper Augustus* ἢ *Amiral van der Eyck*, οἱ Ἄγγλοι πληρώνουσι σήμερον ἀσυνήθεις τιμὰς διὰ ποικιλίας τινὰς τῆς οἰκογενείας τῶν ὀρχεοειδῶν.

Τὰ φυτὰ ταῦτα τὰ φέροντα ἀλλόκοτα, φανταστικὰ ἄνθη, περιλαμβάνουσι πολλὰς ποικιλίας, ἐξ ὧν δέον ν' ἀναφέρωμεν τὰς τῶν *Κυπριπεδύλων*, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάγεται καὶ τὴ ἐξαισίον *Σαυνδερσιατῶν Κυπριπέδύλων*.

Ἡ περιέργος αὕτη ὁμάς τῶν Κυπριπεδύλων ἀποτελεῖ λαμπρὰν συλλογὴν, ἐν ᾗ ἐξέχουσι διὰ τὴν λαμπρότητα ἢ τὴν ἰδιοτροπίαν τῶν ἀνθέων των τὸ οὐροφόρον *Κυπριπέδιλον* (*Cypr. caudatum*), ἐκ τοῦ ἀνθους τοῦ ὁποῖου κρέμανται πρὸς τὰ κατωδύο ὄργανα στενὰ καὶ μακρὰ περὶ τὴ ἡμισυ μέτρον, καὶ τὸ *Κυπριπέδιλον* τῆς Ἀφροδίτης (*Cypr. calceolus*), ὅπερ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἰθαγενὲς φυτὸν. Δέον προστούτοις νὰ ἀναφέρωμεν τοὺς Ὀρχεοειδῆς, τὰς Ὀφρῦς, τὰ Ἀκερα μετὰ τῶν περιεργωτάτων ἀνθέων των, ὧν τὰ μὲν ὁμοιάζουσι πρὸς ἀναπαυόμενας μυίας, τὰ δὲ πρὸς ἀκίνητους ἀράχνας. Τὰ φυτὰ ταῦτα φύονται ἀπομεμονωμένως εἰς τὰ δάση τῆς Εὐρώπης, ἀνθίστανται δὲ ἀπολύτως εἰς τὴν ἐν κήποις καλλιέργειαν.

Τὰ ἐν τῷ ἐμπορίῳ ἀπαντώμενα ὀρχεοειδῆ, τὰ ἀνατρεφόμενα ἐν ταῖς φυτοθάλπις, κατὰγονται πάντα ἐκ τῶν τροπικῶν καὶ διαιροῦνται εἰς ἐπιβγεια καὶ εἰς ἐπίφυτα. Τὰ ἐπιβγεια ὀρχεοειδῆ

φυτεύονται άπλούστατα εἰς γάστρας πληρουμένας δι' έλαφροῦ καί ένίκμου χρώματος· ὡς πάντα! δέ τὰ έν φυτοθαλαπίοις άνατρεφόμενα φυτὰ ἔχουσιν άνάγκην θερμοκρασίας ύψηλῆς καί κατάπι ύγρᾶς. Τα έπίβρυτα ὀρχεοειδῆ εἶνε άληθῆ καράσιτα· ταῦτα δέν λαμβάνουσι τήν τροφήν των έκ τοῦ έδάφους. Εἰς τὰς χώρας ὅθεν κατάγονται άπαντῶνται προσφυόμενα έπί τῶν κορμῶν καί τῶν κλάδων δένδρων, έπί τῶν λίθων καί τῶν γυμνῶν βράχων, έφ' ὧν άναπτύσσονται κατὰ χιλιάδας. Τῆς ιδιότητός των ταύτης έπωφελοῦμενοι τὰ θέτομεν ἢ έντός κρεμαμένων συρματιῶν κανίστρων πληρουμένων διά βρύων, ἢ έπί κρεμαμένων ὡσαύτως τεμαχίων φλοιῶν δένδρων, έφ' ὧν προσδένεται τὸ ρίζωμα αὐτῶν διά μολυβδίνου σύρματος κεκαλυμμένου διά βρύων. Αἰ ταχέως άναπτυσσόμεναί έναέριοι αὐτῶν ρίζαι δέν βραδύνουσι νά περιβάλλωσι τὸ συρματινον κανίστρον ἢ τὸν ξηρόν φλοιόν. Οὕτω τὰ φυτὰ ταῦτα ζῶσι μᾶλλον έκ τοῦ ὑγροῦ αἰρος ὅστις τὰ περιβάλλει, ἢ έκ τοῦ άντικειμένου έφ' οὗ στηρίζονται. Ἐπειδῆ δέ αἱ καυλοὶ των άντί νά ὑψοῦνται πρὸς τὰ άνω κρεμανταί, άποτελοῦσιν έναερίουσ δέσμας έκ φύλλων καί ριζωμάτων έπιχαρίτως κυμαινομένας έν τῷ κενῷ.

Η ΚΟΠΡΟΣ ΤΩΝ ΑΙΓΟΠΡΟΒΑΤΩΝ ΕΙΝΕ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟΝ ΚΑΙ ΣΥΜΦΟΡΟΤΕΡΟΝ ΛΙΠΑΣΜΑ ΔΙΑ ΤΑΣ ΑΜΠΕΛΟΥΣ ΚΑΙ ΤΑΣ ΣΤΑΦΙΔΑΜΠΕΛΟΥΣ ΜΑΣ.

Ἡ κόπρος τῶν αίγοπροβάτων εἶνε ἡ πλουσιωτέρα εἰς θροπτικᾶς οὐσίας πασῶν τῶν παρ' ἡμῖν κοινῶς χρησιμοποιουμένων κοπριῶν. Περί αὐτῆς έγράφησαν έκανά έν τῇ « Ἑλλην. Γεωργία » τοῦ 1890 (σελ. 482) καί τοῦ 1891 (σελ. 25). Ὁ Boussingault άναλύσας τὰ περιττώματα προβάτου

ληφθέντα έν αὐτῷ τῷ προβατοστασίῳ εύρον έπί έκαστόν μερῶν τοιούτων

	έν τῇ στερεῇ κόπρῳ	έν τοῖς οὔροις	άναλογία έν τῷ μίγματι
ὔδωρ	μέρη 57,60	86,50	67,10
ἄζωτον	» 0,72	1,31	0,91
φωσφορικόν ὀξύ »	0,44	0,01	0,16

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον οἱ Müntz καί Girard εύρον εἰς 100 μέρη περιττωμάτων πέντε προβάτων

	έν τῇ στερεῇ κόπρῳ	έν τοῖς οὔροις	άναλογία έν τῷ μίγματι
ὔδωρ	μέρη 70,27	»	75,90
ἄζωτον	» 0,60	0,92	0,51
φωσφορικόν ὀξύ »	0,47	ἕχνη	0,34
κάλι »	0,37	1,77	0,87

Ἄλλα αἱ άναλύσεις αὐταί δέν δίδουσι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ τὸ Progrès agricole et viticole (1893 σελ. 203), άκριβῆ γνώσιν τῆς περιεκτικότητος καί έπομένως τῆς έμπορικῆς αξίας τῆς κόπρου τῶν αίγοπροβάτων, τῆς συνήθως χρησιμοποιουμένης ὑπὸ τῶν άμπελουργῶν, ἧτις λαμβάνεται έκ τῶν ποιμνιοστασίων μετὰ πολλὰς εβδομάδας, καί ένίστε μετὰ πολλοὺς μῆνας άφ' οὗ παραχθῆ, έν καταστάσει δέ ὡς έπί τὸ πλεῖστον πεπιεσμένη, έν μορφῇ κατὰ τὸ πλεῖστον τεμαχίων, τεθραυσμένων πλακούντων (πηττῶν). Ἐναλύσεις τῶν διαφόρων έν τῷ έμπορίῳ τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας άπαντωμένων τοιούτων κοπριῶν προβάτων έξετέλεσεν ὁ Lagatu, τ' άποτελέσματα δέ τῶν άναλύσεων τούτων μετὰ τῆς αξίας τῶν λιπαντικῶν οὐσιῶν τῶν περιεχομένων έν έκάστη άναλυθείσῃ κοπρίᾳ παραθέτομεν ὧδε λαμβάνοντες έκ τοῦ άνωτέρω μνημονευομένου γαλλικοῦ γεωργικοῦ περιοδικοῦ συγγράμματος.

Περιεκτικότης καί αξία τῶν λιπαντικῶν οὐσιῶν (ἄζωτου, φωσφορικοῦ ὀξέος καί κάλιος) τῶν εύρισκομένων εἰς 1000 χιλιογράμματα (780 ἰσκάδας) έκ τῶν έπομένων κοπριῶν ποιμνιοστασίων

	ὕδωρ	άζωτον	φωσ. ὄξύ	κάλι	ἀξία εἰς φρ. γρ.
1) Καθαρόν φουσκί (Crottin pur)	240,00	13,30	9,20	9,00	32,60
2) φουσκί μετ' ἀχύρων (Migou pailleux)	112,10	22,50	10,00	18,80	53,55
3) » »	490,00	13,40	5,40	12,90	32,50
4) Πλακοῦς ἀχυρώδης (Croute pailleuse)	530,00	12,70	4,90	11,00	30,00
5) Πλακοῦς καθαρὸς (Croute)	480,00	17,20	6,60	14,60	40,40
Μέσος ὄρος	370,42	15,82	7,22	13,26	37,81

Ὁ μέσος ὄρος λοιπὸν τῆς ἀξίας τῶν κυρίων θρεπτικῶν οὐσιῶν τῶν πέντε ἀναλυθέντων δειγμάτων (ὧν τρία περιεῖχον καὶ ἀχυρα) κόπρου προβάτων εἶνε φράγκα χρυσᾶ 37,81 κατὰ 1000 χιλιόγραμμα, ἥτοι δραχμαὶ (πρὸς 140 λεπτὰ τὸ φράγκον) 6 καὶ 66 λεπτὰ κατὰ ἑκατὸν ὀκάδας, δηλαδὴ πλεόν τῶν 6 $\frac{1}{2}$ λεπτῶν κατ' ὀκάαν.

Καὶ ἐν τούτοις εἰς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν αἱ κοπρίαι αὐταὶ, καὶ αἱ τοῦ ἵππου, ὡς παρατηρεῖ ὁ Degruilly ἐν τῷ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἄρθρῳ τοῦ (Progès agricole, 1893, σελ. 204) καὶ ὡς ἀνεφέραμεν καὶ ἡμεῖς ἄλλοτε («Ἑλλ. Γεωργία» 1891, σελ. 26), πληρώνονται ὑπὸ τῶν ἀμπελουργῶν εἰς τιμὴν ἀνωτέραν τῆς ἀξίας τῶν ἐν αὐταῖς περιεχομένων θρεπτικῶν οὐσιῶν, ἥτοι πρὸς λεπτὰ 8 κατ' ὀκάαν, προτιμῶσι δὲ οὗτοι τὰς κοπρίαις ταύτας, ἀντὶ παντὸς χημικοῦ λιπάσματος.

Ὁ λόγος δὲ τῆς προτιμῆσεως καὶ ὑπερτιμῆσεως τῶν ἐν λόγῳ κοπριῶν ὑπὸ τῶν Γάλλων ἀμπελουργῶν εἶνε ἀπλούστατος. Ἀ κοπρίαι αὐταὶ, ὡς ἐκ τῆς συνθέσεώς των καὶ τῶν ὀργανικῶν οὐσιῶν ἃς περιέχουσιν, ἀποβαίνουναι πολὺ πλεόν εὐεργετικαὶ τῶν χημικῶν λιπασμάτων, ὧν ἡ χρῆσις εἰς τὰς μεσημβρινὰς χώρας, ἔνεκα λόγων κλιματολογικῶν, ὅσονδ' ἢ ποτε ἐπιμελῶς καὶ ἂν γίνη, δὲν ἀποβαίνει πάντοτε ἐπιτυχῆς δι' οὓς λόγους ἀνεφέραμεν ἐν ἐκτάσει ἄλλοτε («Ἑλλ. Γεωργία» 1890 σελ. 313 καὶ 383).

Ὡς τε ἐξ ὧν ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν συμπεραίνομεν καὶ πάλιν. (ἴδε «Ἑλλ. Γεωργία» 26 καὶ 27) ὅτι πρὸς λίπανσιν τῶν ἡμετέρων ἀμπελώνων καὶ σταφιδάμπελων δύνασθε καὶ ὀφείλετε, ὡς Ἕλληνες, ἀντὶ παντὸς ἄλλου χημικοῦ λιπάσματος

(τοῦ ἑποίου τὴν σύνθεσιν δὲν γνωρίζετε καὶ οὔτε δύνασθε εὐκόλως καὶ ὀλιγοδαπάνως νὰ βεβαιώσητε διὰ τρίτου) νὰ προτιμᾶτε τὴν κόπρον αἰγοπροβάτων ἔστω καὶ ἂν ἀναγκάζεσθε νὰ πληρώσητε αὐτὴν πρὸς ὀκτῶ λεπτὰ (μὲ φράγκον πρὸς 1,40) κατ' ὀκάαν, διότι αὕτη καὶ πρὸς ὀκτῶ ἀκόμη λεπτὰ πληρωνομένη ἀποβαίνει συμφωρότερα καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἄριστα καὶ γνησιώτατα χημικὰ λιπάσματα. Μὴ ἀπατάσθε λοιπὸν ἀπὸ τοὺς λιπασματοκαπήλους καὶ τοὺς ἔχοντας τὴν κεφαλὴν των πεπληρωμένην μὲ θεωρίας ἀνεφαρμόστους, μὴ συμβιβάζομενας πρὸς τοὺς ὄρους ὑφ' οὓς ἡ ἡμετέρα γεωργία ὑφίσταται.

Ἐν τέλει δεόν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐπειδὴ πᾶσα κόπρος μένουσα ἐκτεθειμένη εἰς τὴν ἐπίδρασιν τῆς ἀτμοσφαιρας ἀποβάλλει μέγα μέρος τῶν θρεπτικῶν αὐτῆς οὐσιῶν, αἱ κοπρίαι δεόν νὰ χρησιμοποιῶνται, νὰ τίθηται εἰς τὸν ἀγρὸν, τὸν ἀμπελῶνα, ἢ τὸν ἐλαιῶνα, ὅσῳ τὸ δυνατόν ταχύτερον. Ἐὰν ἡ ἐποχή, ἢ ἄλλη ἐργασία κωλύῃ τὸν κτηματίαν νὰ χρησιμοποιήσῃ ἀμέσως τὴν κόπρον ἣν προμηθεύεται ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἢ ἐκείνην ἣν παράγουσι καθ' ἑκάστην τὰ κτήνη του, πρέπει νὰ σωρεύῃ αὐτὴν ἐκάστοτε ἐντὸς τοῦ κτήματος, ἂν ἦνε δυνατόν, νὰ συμπιέζῃ δὲ τοὺς σωρούς καλῶς διὰ πτύου ἢ ἄλλου ὀργάνου καὶ νὰ τοὺς καλύπτῃ μὲ στῶμα χώματος πάχους 15 — 20 ἑκατοστῶν τοῦ μέτρου.

Τὸ χῶμα τοῦτο, ὅπερ ἀκολούθως ἀναμιγνυόμενον μετὰ τῆς κόπρου χρησιμοποιεῖται καὶ αὐτὸ ὡς λίπασμα, ἀπορροφᾷ πᾶσας τὰς θρεπτικὰς οὐσίας ἃς ἡ κόπρος, μένουσα ἀσκεπῆς ἤθελεν ἀποβάλλει βρεχομένη καὶ ζυμουμένη.

Τὴν διὰ χώματος κάλυψιν ταύτην τῶν σωρῶν μὴ παραμελήσητε λόγῳ τῆς προκληθησομένης δαπάνης, διότι ἡ δαπάνη αὕτη θὰ ἦνε ἐλαχίστη ἀπέναντι τοῦ μεγάλου κέρδους ὅπερ θὰ ἐπιτύχητε κατακρατοῦντες διὰ τοῦ χώματος τὰς ἐν ἐναντίας περιπτώσει ἀπολλυμένας θρεπτικὰς οὐσίας τῆς κόπρου.

Ἐπειδὴ δὲ ἐνταῦθα πρόκειται ἰδίως περὶ λίπανσεως τῶν ἀμπελώνων καὶ τῶν σταφιδάμπελων δεόν νὰ ὑπομνήσωμεν τὸ καὶ ἄλλοτε λεχθὲν («Ἑλλ. Γεωργία» 1892, σελ. 197 καὶ

1893 σελ. 41*) ὅτι ἡ ἔσοδεία τῶν πεφυτευμένων εἰς παιχίας γαίας ἀμπέλων ἢ σταφιδαμπέλων αὐξάνεται μεγάλως ὅταν κατὰ τὴν λίπανσιν αὐτῶν προστίθεται εἰς τὴν κόπρον καὶ ἄσβεστος, ἢ κάλλιον τριμμένη (οὐχὶ δὲ ἐψημένη) γύψος, κατ' ἀναλογίαν 100 περίπου ὀκάδων κατὰ στρέμμα.

Π. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΙΠΠΟΛΟΓΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΟΥ

ΤΟΥ κ. Γ. Ν. ΠΙΛΑΒΙΟΥ

ΘΗΚΤΗΝΙΑΤΡΟΥ, ΚΛΗΡΗΤΟΥ ΚΤΛ.

Ἐξωτερικά γνωρίσματα ὑγιούς καὶ ἀσθενούς ζώου. Ὁ ὑγιής ἵππος ἢ ἡμίονος εἶνε ζωνρός, εὐθυμος καὶ ἐν ἡρεμίᾳ καὶ ἐν κινήσει προσεκτικὸς εἰς τὰ περίξ καὶ εἰς τὰ ἐπ' αὐτοῦ συμβαίνοντα· κινεῖ συνεχῶς τὰ ὦτα καὶ κρατεῖ αὐτὰ ὀρθία· ὑπακούει εἰς τὰς ἀναφωνήσεις τοῦ ἵπποκόμου· ἀνησυχεῖ, δάκνει, λακτίζει καὶ χρεμετίζει, ὅταν πεινᾷ ἢ διψᾷ· ἀναλαμβάνει μετ' ὀρέξεως τὴν τροφήν του καὶ τὸ ὕδωρ· ἡ ἀναπνοή του εἶνε ἡρεμὸς ἀνευ διαστολῆς τῶν ῥιθῶνων, ἡ τρίχωσις του στιλπνή· τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν καὶ τὰ ὦτα μᾶλλον θερμά· ἡ θερμοκρασία τοῦ σώματος εἰς ὅλα τὰ σημεῖα ἢ αὐτὴ· τὸ βλέμμα ἐκφραστικόν· τὸ στόμα ἐσωτερικῶς ὑγρὸν, μετρίως θερμὸν καὶ ῥοδόχρουν, οἱ ῥιθῶνες στεγνοί, ἴσταται τὸ πλεῖστον πλησίον τοῦ φατνίου· ἀναλαμβάνει τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τυχόν ἐρριμμένα μόρια τροφῆς· ἀποχωρεῖ καὶ οὐρεῖ φυσικολογικῶς. Καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὁπόταν δὲν ὑπάρχῃ στρωμνὴ ἴσταται ὀρθίως· κατακλίνεται δὲ μόνον τὴν νύκτα· συνήθως οὐρεῖ ἅμα τῇ ἐκτάσει τῆς στρωμνῆς. Ἐπανέρχόμενος ἐκ τῆς ἐργασίας καὶ μετ' ὅλην τὴν κόπωσιν εἶνε εὐθυμος, ζητεῖ νὰ φάγῃ· ἀνακινεῖ τὸ σῶμά του, μόλις ὡς τῷ ἀφαιρεθῇ ἡ σαγή· πολλοὶ ἵπποι κυλιόνται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ἐὰν τυχόν τοῦτο εἶνε ἐστρωμένον καὶ

οὐροῦσι. Τέλος διατηρεῖ καὶ ἐκδηλοῖ πάσας τὰς κακὰς ἕξεις δι' ὧν δύναται νὰ εἶνε ἐπιβεβαρημένος.

Ὁ ἀσθενὴς ἵππος ἢ ἡμίονος τοῦναντίον εἶνε ἄθυμος, εἰς ἄκρον νωθρὸς καὶ μελαγχολικός· καὶ ἐν ἡρεμίᾳ καὶ ἐν κινήσει ἀδιάφορος εἰς τὰς ἀναφωνήσεις τοῦ ἵπποκόμου καὶ εἰς τὰ περίξ ἢ εἰς τὰ ἐπ' αὐτοῦ γιγνόμενα· ἀρνεῖται νὰ ἀναλάβῃ στερεὰς τροφάς· ἀρέσκεται νὰ πίνη ὕδωρ ἢ καὶ τοῦτο, ὡς εἰς σοβαρὰς ἀσθενείας, ἀποποιεῖται· ἴσταται μακρὰν τοῦ φατνίου, μὲ τὴν κεφαλὴν ἐσκυμμένην καὶ τὰ ὦτα πλαγίως πίπτοντα· τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμιεκλεισμένους ἢ δακρυρροοῦντας· τὰ ὦτα καὶ οἱ πόδες εἰσὶν ὅτε θερμοὶ ὅτε ψυχροί· τὸ στόμα θερμὸν καὶ ἢ πολὺ κόκκινον ἢ ὠχρόν· ἡ τρίχωσις θαμβοῦται καὶ ἀνορθοῦται· ἡ ἀναπνοὴ ἐπαυξάνει, ἡ καρδία, ἢ αἰσθανόμεθα διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῆς χειρὸς ἀριστεροῦθεν τοῦ θώρακος, πάλαι ταχέως κατακλίνεται καὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐπὶ γυμνοῦ ἐδάφους· τὸ σῶμα τρέμει, ἰδρώνει καὶ ἐν ἡρεμίᾳ· ἡ κόπρος ἐκκενοῦται ἢ συχρότερον ἢ βραδύτερον τοῦ συνήθους, εἶνε δὲ αὕτη ἢ πολὺ πληρὰ ἢ ποικίλης ἢ διαρροϊκῆ. Τέλος ἀπόλλυσι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἀσθενείας τὰς κακὰς του ἕξεις.

Τρόπος χορηγίας φαρμάκων. α') *Τὰ ὑγρά ἢ καὶ Προποτίσματα* χορηγοῦμεν διὰ κοινῆς φιάλης. Ὑψοῦμεν τὴν κεφαλὴν τοῦ ἵππου ἢ κρεμῶμεν αὐτὴν διὰ σχοινίου ἀπὸ τοῦ περιρρινίου τῆς φορβειᾶς προσδενομένου καὶ διερχομένου διὰ τινὸς δοκοῦ ἐκ τῶν τῆς ὀροφῆς. Εἰσάγομεν τὸν λαιμὸν τῆς φιάλης ἐκ τῶν πλαγίων τοῦ στόματος διὰ τοῦ νοδοῦ (ἀνευ ὀδόντων) μέρος τῆς κάτω σιαγόνης καὶ ἐγχύνομεν τὸ ὑγρὸν κατὰ διαλείμματα θλίβοντες συγχρόνως διὰ τοῦ ἄκρου τῆς φιάλης τὸν οὐρανίσκον. Μεγίστη δέον νὰ δίδηται προσοχή, ὅπως ἡ φιάλη εὐρίσκειται κατὰ τὸ μέσον τοῦ στόματος καὶ ἐπὶ τοῦ νοδοῦ μέρος, ἵνα μὴ τυχόν συλλάβῃ ταύτην ὁ ἵππος διὰ τῶν ὀδόντων του.

β') *Τὰ καταπότια (χάπια)*, εἰς τὸ μέγεθος ὡς παρασκευαζόμενα εἰσάγομεν ἐντὸς τοῦ στόματος ὅσον τὸ δυνατόν βαθύτερον ἐπὶ τῆς γλώσσης καὶ εἶτα κρατοῦντες ἐντὸς αὐτοῦ ἐκ τῶν πλαγίων μερῶν ἀνὰ δύο δάκτυλα ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, ἀφ'

ένος μὲν ἐμποδίζομεν τὴν ἀπόπτυσιν τοῦ καταποτίου, ἀφ' ἑτέρου δὲ προστρίβοντες τὸν οὐρανίσκον ἀναγκάζομεν τὸ ζῶον νὰ μασσᾷ διαρκῶς. Τὰ καταπότια, ἅτινα δὲν πρέπει ὡς ἐκ τῆς δυσαρέστου γεύσεως νὰ μασσηθῶσιν, εἰσάγομεν ἢ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς ὅσον τὸ δυνατόν βαθύτερον εἰς τὸ στόμα, ἢ μεταχειριζόμεθα πρὸς τοῦτο τὸν διαστολέα τοῦ στόματος, κοινῶς σχάρα.

γ') Τὰ ξήρια (σκόνες), εἴτε ἐπιπάσσομεν ἐπὶ τῆς ὀλίγον ὑγραυνομένης κριθῆς, ἀλεύρων, πιτύρου κτλ. ἢ καὶ διαλύομεν ἐντὸς μικρᾶς ποσότητος τοῦ πρὸς πόσιν προωρισμένου ὕδατος. Ταῦτα δυνάμεθα νὰ χρηγηθῶμεν καὶ διὰ φύχης ἄρτου, ἐκκενοῦντες τὴν κόνιν ἐντὸς ὀπῆς, ἣν διὰ τοῦ δακτύλου ἐπίτηδες ἀνοίγομεν καὶ εἶτα φράσσομεν.

δ') Τὸ ἐκλείμμα (μαντζοῦνι) προσφέρομεν διὰ τῆς ἐπὶ τῆς γλώσσης ἐναποθέσεως αὐτοῦ διὰ τινος κοχλιαρίου ἢ πεπλατυσμένου ξύλου.

Ο ΜΑΛΛΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΑΤΩΝ

Τὸ δέριμα τῶν προβάτων εἰς πάσας τὰς χώρας ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας ἐχρησίμευσε πρὸς ἐνδύσιν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς πλείστας δὲ καὶ σήμερον ἀκόμη χρησιμεύει πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐν τισὶ τουλάχιστον περιστάσεσιν. Ἀρκεῖ νὰ ἐξέλθῃτε ὀλίγον πέραν τῶν Ἀθηνῶν, ἐπὶ τῶν ὑψωμάτων τοῦ Πεντελικοῦ ἢ τοῦ Πάρνηθος ἐνθα βόσκουσι ποιμνία προβάτων ὑπὸ τὴν ὀδηγίαν ὀρεινοῦ ποιμένος, ὅπως βεβαιωθῆτε περὶ τούτου. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς μᾶλλον πεπολιτισμένας χώρας, καὶ πρωτίστως τὰς ψυχρὰς, τὸ δέριμα τῶν προβάτων καὶ ἰδίως τῶν ἀρνίων κατεργαζόμενον θεόντως καὶ μὴ κειρόμενον χρησιμεύει ἐνίοτε ὡς ἀρίστης ποιότητος μηλωτῆ (γούνα).

Τὴν περίερον τῆς δερματοφορίας πανταχοῦ διεδέχθη ἢ τῆς μαλλοφορίας ὁ ὑφασμένος μαλλὸς ἀντικατέστησε τὰ κατὰ τὸ

μᾶλλον καὶ ἤττον καλῶς κατεργασμένα δέρματα. Ἐβασίλευον δὲ σχεδὸν ἀπολύτως ἐν τῇ ἐνδύσει τοῦ ἀνθρώπου (τούλάχιστον εἰς τὰς εὐκράτους καὶ ψυχρὰς χώρας) τὰ μάλλινα ὑφάσματα μέχρι τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος, ὅτε χάρις εἰς τὰς προόδους τῆς ὑφαντουργικῆς ἐγένετο γενικωτέρα χρῆσις παντοίων ἄλλων ὑφαντικῶν ὑλῶν, καὶ ἰδίως τοῦ βᾶμβακος, αἵτινες εἰς πολλὰς χρήσεις ἀντικατέστησαν ἐπιτυχῶς τὸν μαλλόν.

Οὕτω σήμερον τὸ πρόβατον ἀνατρέφεται ὄχι τόσον διὰ τὸ δέριμα καὶ τὸν μαλλόν του, ὅσον διὰ τὸ κρέας καὶ τὸ γάλα του, ἂν καὶ εἰς τινὰ μέρη τῆς μεσημβρινῆς Εὐρώπης καὶ ἰδίως τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς μικρᾶς καὶ κεντρικῆς Ἀσίας οἱ κάτοικοι ὀρεινῶν τινῶν διαμερισμάτων, ὄντες ἰδίως κτηνοτρόφοι, ἐξακολουθοῦσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μαλλοφοροῦντες καὶ κατὰ τὸ θέρος ἀκόμη, ἐνίοτε δὲ καὶ δερματοφοροῦντες.

Ὅπως ὅμως καὶ ἂν ἔχη ὁ μαλλὸς ἀποτελεῖ πάντοτε σπουδαῖον κτηνοτροφικὸν προϊόν.

Ἡ ἀξία τοῦ μαλλοῦ ποικίλλει ἀναλόγως τῆς ποιότητός του. Ὁ ἀριστος μαλλὸς εἶνε ὁ ἔχων συγκεντρωμένας τὰς ιδιότητας τῆς λεπτότητος, τῆς εὐκαμψίας, τῆς στερεότητος, τῆς ἐλαστικότητος καὶ τῆς ἀπαλότητος.

Τὸ μῆκος καὶ τὸ χρῶμα ἐπιπροσθέτουσιν εἰς τὴν τελειότητα τῆς ποιότητος· οὕτω ὁ λευκὸς μαλλὸς εἶνε κατὰ πολὺ προτιμότερος.

Ἡ ποιότης τοῦ μαλλοῦ ποικίλλει προστούτοις ἀναλόγως τῶν φυλῶν τῶν προβάτων καὶ τοῦ μέρους τοῦ σώματος αὐτῶν ὅθεν λαμβάνεται, ὡς καὶ ἀναλόγως τῆς τροφῆς ἣν λαμβάνουσι τὰ ζῶα ἅτινα παράγουσιν αὐτόν.

Καὶ ὡς πρὸς μὲν τὴν φυλὴν τοῦ ζῴου κατὰ πρῶτον μὲν λόγον ἐκτιμᾶται ὁ μαλλὸς τῶν μερινῶν, κατὰ δεῦτερον δὲ ὁ τῶν νοθογενῶν καὶ κατὰ τρίτον ὁ τῶν κοινῶν προβάτων, ὅστις ὑποδιαιρεῖται εἰς πρῶτον, τὸν οὐλώδη, καὶ δεῦτερον τὸν λεῖον.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ μέρος τοῦ σώματος ὅθεν λαμβάνεται, ὁ μαλλὸς διαίρεται εἰς τὴν μάραν, ἣτοι τὸν ἐκλεκτὸν μαλλόν τὸν

λαμβάνομενον ἐκ τοῦ λαιμοῦ, τῆς ῥάχειος, τῶν ὤμοπλατῶν καὶ τῶν πλευρῶν τοῦ ζώου, τὸν *μεσαζον*, τὸν φερόμενον ἐπὶ τῶν ὀπισθίων, τῶν κάτω μερῶν τῶν πλευρῶν καὶ τῆς κοιλίας, καὶ τὸν *κατώτερον*, τὸν κοινῶς λεγόμενον *κολόκουρον*, τὸν συλλεγόμενον δὲ ἐκ τῶν ποδῶν, ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, καὶ τῆς οὐρᾶς.

Τέλος ἐν σχέσει πρὸς τὴν τροφήν παρατηρήθησαν τὰ ἑξῆς. Ἄφθονος καὶ οὐσιαστικῆ τροφή ὑποβιβάζει τὴν ποιότητα τοῦ μαλλοῦ, ὅστις γίνεται μὲν μακρὸς, πλὴν χονδρὸς, ἀποβάλλων τὴν φυσικὴν του εὐκαμψίαν, ἀκαλόνητα καὶ ἐλαστικότητα. Ἄλλὰ καὶ κακὴ ἢ ἀνεπαρκὴς τροφή προκαλεῖ τὴν ἀνάπτυξιν μαλλοῦ λίαν βραχέος, ξηροῦ δὲ καὶ ἀδυνάτου.

Ὑπὸ σπουδαίαν ἔκτοψιν δέον προσέτι νὰ ληφθῆ ἢ ἐπὶ τοῦ μαλλοῦ ἐπιδράσεις τοῦ μέσου ἔνθα διακίτωνται τὰ μαλλοφόρα ζῷα. Οὕτω ἡ παρατεταμένη εἰς τὰς βοσκὰς διαμονὴ τῶν προβάτων ὑποβιβάζει τὴν ποιότητα τοῦ μαλλοῦ, ὅστις ἀποβάλλει τὴν ἐλαστικότητά του, ἢ δὲ ἐπὶ πολὺ ἔκθεσις εἰς τὸν ἥλιον τὸν ἀπεξηραίνει καὶ τῷ ἀφαιρεῖ τὴν ἀκαλόνητα.

Αἱ τρίχες τοῦ προβάτου εἶνε πάντοτε περικεκαλυμμένοι ὑπὸ παχείας οὐσίας καλουμένης οὐσούπη (λύγδασι¹). Ἐν τοιαύτῃ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καταστάσει πωλεῖται ὁ μαλλός, κειρομένων (κουρευομένων) τῶν προβάτων διὰ μεγάλων μὲν ψαλιδίων εἰσέτι παρ' ἡμῖν, διὰ κουρευτικῶν δὲ μηχανῶν (lopio) εἰς τὰ πλεῖστα μέρη τῆς Εὐρώπης.

Καὶ κατὰ μὲν τὴν εἰσοδὸν τῆς ἀνοιξέως ἐκτελεῖται ἡ κουρὰ τοῦ μεταξὺ τῶν γλουτῶν μέρους, τῆς οὐρᾶς καὶ τῶν ποδῶν, ἐνίστε δὲ καὶ τῆς κοιλίας, τὸ δὲ πρᾶτὸν τῆς κουρᾶς ταύτης ἀποτελεῖ τὸ *κολόκουρον*, ἧτοι τὸν τῆς κατωτέρας ποιότητος μαλλόν. Κατὰ Μάιον δὲ ἢ Ἰούνιον κείρεται τὸ ὑπόλοιπον τοῦ σώματος.

Ἐπὶ τῆς ποιότητος τοῦ μαλλοῦ ἐπιδρᾷ καὶ ἡ κουρὰ. Οὕτω πρόβατον κειρόμενον ἄπαξ κατὰ διετίαν φέρει μὲν μακρότερον, ἀλλὰ καὶ ὑποδεέστερον μαλλόν.

(1) Οὐσούπη, ἔξ αὐ καὶ οὐσούπηρον ἔριον (κατὰ Ἰπποκράτην), ἧτοι ἄκλειον μαλλί.

Εὐθύς μετὰ τὴν κουρὰν δέον νὰ δίδηται εἰς τὰ πρόβατα πλειότερον τοῦ συνήθους ἄλας, διότι οὕτω ἀυξάνει ἡ περιβάλλουσα τὰς τρίχας αὐτῶν οὐσούπη, ἧτις προφυλάττει αὐτὰ ἀπὸ τοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην καύματος τοῦ ἡλίου.

Η. Γ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

ΒΕΒΗΓΕΡΙΑΘΕΙΑ

Τὰ Β. ἀποτελοῦσιν οἰκογένειαν (*Aurantiaeeae*) δένδρων καὶ θάμνων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀειθαλῶν καταγομένων ἐκ τῶν θερμότερων χωρῶν τῆς Ἀσίας, τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Ἀμερικῆς καὶ τῆς Αὐστραλίας. Ὑποδιαίρουσιν συνήθως εἰς δώδεκα γένη (*), ἐξ ὧν μόνον τὸ γένος *Κίτριον* περιλαμβάνει εἶδη προσδοφόρα τὰ ὁποῖα εἶνε κατὰ τὸ πλεῖστον δένδρα ἀειθαλῆ, μακρόβια καὶ ἐκτάκτως καλλωπιστικὰ καὶ χρήσιμα. Ἐνεκα τοῦ χαρίεντος σχήματός των, τῶν εὐωδιστάτων αὐτῶν ἀνθέων καὶ ἀρωματικῶν φύλλων καὶ τῶν χρησιμωτάτων εἰσὶτε δὲ καὶ εὐχυμοτάτων καρπῶν των ἐνωρίτατα εἰλκυσαν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνας καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐγένωσκον τοὺς καρποὺς δύο τοῦλάχιστον εἰδῶν τοῦ γένους *Κίτριον*. Κατὰ τοὺς πλείστους τῶν συγγραφέων ἑσπεριδοειδῆς καρποὶ καὶ ἴσως νεράντζια ἦσαν τὰ *χρυσᾶ μῆλα τῶν ἑσπερίδων* (ὅθεν καὶ ἡ ὀνομασία τῆς οἰκογενείας τῶν χρησίμων τούτων δένδρων), ἅτινα ὁ Ἡρακλῆς ἤρπασεν ἐκ τοῦ κήπου τῶν θυγατέρων τοῦ Ἀτλαντος καὶ τῆς Ἑσπερίδος, τοῦ κειμένου εἰς τὴν δυτικὴν ἄκρην τῆς Ἀφρικῆς καὶ φυλαττομένου ὑπὸ δράκοντος, ὃν καὶ ἐφόνευσεν. Ὁ Θεόφραστος ὑπὸ τὸ ὄνομα *μῆλον περσικόν ἢ μηδικόν* (Φυτῶν ἱστορία 4, 4, 2) δίδει ἀρκούντως λεπτομερῆ περιγραφὴν τῆς διφόρου λεμονέας. Ὁ Διοσκορίδης ἀναφέρει τὰ λεμόνια ὡς γνωστότατα τοῖς πᾶσι κατὰ τὴν ἐποχὴν του (πᾶσι γνώρι-

(*) *Micromelum*, *Glycosmis*, *Murraya*, *Triphasia*, *Limonia*, *Clausena*, *Luvunga*, *Paramignya*, *Alalantia*, *Citrus*, *Aegle* καὶ *Feronia*.

μα—Α. ρξστ'), όνομάζει δ' αυτά και ούτος περσικά ή μηδικά μήλα, ή κεδρόμηλα, επιλέγων ότι ρωμαϊστί έκαλοῦντο κίτριά. Υπό τὰ αυτά όνόματα αναφέρουσι τὰ λεμόνια και οι 'Αθήναιοι (3,83), Πλούταρχος (8,9,3), Γαληνός (7 σελ. 209) και Πλίνιος (12,3,7 και 15,14). Περιγραφαι κατά τὸ μᾶλλον ή ήττον πλήρεις και άκριβεις «περί καιροῦ φυτείας κίτριου και έπιμελείας» και «περί διαμονής και άποθέσεως κίτριων» εύρηνται εν τοῖς «Γεωπονικοῖς» (βιβλ. 10 κεφ. ζ' ή, θ', και ι') ληφθεῖσαι δὲ εκ του Φλωρεντινου, του 'Ανατολιου, του 'Αφρικανου και του Σωτιωνος.

'Εκ των άνωτέρω φαίνεται ότι δύο τουλάχιστον έσπεριδοειδεις καρποι (τὸ λεμόνιον και τὸ νεράντζιον) ήσαν γνωστοί εν 'Ελλάδι από των παναρχαιοτάτων χρόνων, ή λεμονέα μάλιστα και έκαλλιεργεῖτο παρά τὰς 'Αθήνας από τής έποχής του 'Αριστοφάνους, όστις λέγει που ότι τότε τὸ σπέρμα είχε κομισθῆ εκ Περσίας (*). Τὰ νεράντζια υπό τὸ όνομα ταῦτο, όπερ διετηρήθη μέχρι σήμερα παρ' ήμιν και τοῖς 'Αραβι (ναρέντζ), αναφέρονται τὸ πρῶτον υπό του σχολιασταῦ Νικάνδρου, άκμάσαντος κατά τήν πρώτην μ. Χ. εκατονταετηρίδα.

"Ηδη καλλιεργοῦνται παρ' ήμιν εύδοκίμως τὰ έσπεριδοειδῆ ως προσοδοφόρα δένδρα πρωτίστως εν Πόρω, 'Ανδρω, Καρύστω, Νεξω, Καλάμαις, Σπάρτη, 'Αρτη, Κερκύρα και Βώλω,

(*) Νεωστί γαρ τὸ σπέρμα τουτ' άφιγμένον εις τὰς 'Αθήνας έστι παρά του βασιλέως. Β. παρ' 'Εσπεριδων ήμην γε νη τήν Φωσφόρον φαίν τὰ χρυσᾶ μήλα ταῦτ' εἶνε. τρία μόνον έστιν. Β. όλιγον τὸ καλόν έστι πανταχοῦ και τίμιον (Παρ' 'Αθηναῶ Γ' 84).

'Εν σχέσει πρὸς τ' άνωτέρω δέον πρὸς ταῦτοις ν' αναφέρωμεν ότι ή παρά τον 'Αλιάκμονα Πύδνα, πρωτεύουσα τής Μακεδωνίας, μετά τουσ μακεδονικούς χρόνους, μετωνομάσθη Κ (τ ρ ο ς ή Κ (τ ρ ο ν' έκαλεῖτο δὲ οὔτω και επί τής έποχής του Στράβωνος. 'Αγνοοῦμεν αν παρά τον Θερμαϊκόν κόλπον, ένθα εκβάλλει ο 'Αλιάκμων, καλλιεργοῦνται ήδη ή δύνανται νά καλλιεργηθῶσι τὰ έσπεριδοειδῆ, εν ή περιπτώσει όρθῶς υποστηρίζουσι οι σχολιασταί του Στράβωνος ότι ή μετονομασία αὔτη τής Πύδνας έγένετο ένεκα τής παρ' αὔτην έπεκτάσεως τής καλλιεργείας τής λεμονέας, φυτου όπερ κατ' εκείνην τήν έποχήν ήτο πλέον γνωστότατον ανά τήν 'Ελλάδα.

όλιγώτερον δὲ εν 'Αργολίδι, Αίγίω, Πάτραις, Μεσολογγίω, 'Ηλείω, Ζακύνθω, Πάρω, Αίγίνη, Τήνω, 'Αθήναις, Χαλκίδι, κ.τ.λ.—'Εν 'Αργει ή καλλιέργεια των έσπεριδοειδων και ιδίως τής πορτοκαλέας φαίνεται ότι είχε εισαχθῆ πρὸ πολλων αιώνων, διότι εν τή άκροπόλει τής πόλεως ταύτης υπάρχει αρχαιοτάτη εκκλησία επικαλουμένη *Παναγία πορτοκαλοῦσα*, εις ήν κατ' έτος τελείται πανήγυρις καθ' ήν οι προσερχόμενοι προσκυνηται φέρουσιν ανά χειρας πορτοκάλιον.

Σημαινουσα εἶνε ώσαύτως ή καλλιέργεια των προσοδοφόρων έσπεριδοειδων και εν Χίω, Κω, Κρήτη, Ρόδω, Κύπρω, Σάμω, και 'Ιάφφα.

Εἰς τὰ πρὸς δυσμὰς τής 'Ελλάδος παράλια τής Μεσογείου καλλιεργοῦνται μεγάλως τὰ έσπεριδοειδῆ, εν 'Ιταλίω (Καλαβρία, Νεαπόλει, Γενούη, Σικελία, Σαρδηνία κ.τ.λ.) εν Μελίτη, Τύνιδι, 'Αλγερίω, Πορτογαλίω, 'Ισπανίω, μεσημβρινῆ Γαλλίω, Κορσικῆ. Καλλιεργοῦνται πρὸς ταῦτοις τὰ προσοδοφόρα έσπεριδοειδῆ εν ποσσῶ εις τὰς Καναρίους νήσους, τὰς 'Ηνωμένας Πολιτείας (Φλωρίδα και Καλιφορνίαν) και άλλα μέρη τής 'Αμερικῆς, εις Αύστραλίαν, νότιον 'Αφρικῆν, 'Ινδία, 'Ιαπωνίαν, Σινικῆν και άλλα μέρη τής κεντρίας και νοτίου 'Ασίας, τόπον τής καταγωγῆς των.

'Εν ταῦτοις αι εν εκάστη χῶρα περιφέρειαι, εν αις καλλιεργοῦνται τὰ έσπεριδοειδῆ ως προσοδοφόρα δένδρα, εἶνε συνήθως λίαν περιωρισμένα ένεκα των όλαις εκτάκτων όρων οὔσ ταῦτα άπαιτοῦσιν όπως εύδοκιμήσωσιν. Οὔτω τὰ πλείστα τούτων δὲν δύνανται νά καρποφορήσωσιν εις κλίμα ένθα συμβαίνουσι παγετοί, πάντα δὲ έχουσιν ανάγκην κατά τὸ θέρος άφθόνων άρδεύσεων. 'Εν γένει παρατηρήθη ότι όπως εύδοκιμήσωσι δὲν άπαιτοῦσι τόσοσ μεγάλην θερμότητά κατά τὸ θέρος όσον γλυκύν χειμῶνα. Τὸ κλίμα τής 'Αττικῆς κατά τουσ θερινούσ μήνας του έτους εἶνε βεβαίως πολὺ θερμότερον του των άλλων μερών τής 'Ελλάδος ένθα τὰ έσπεριδοειδῆ καλλιεργοῦνται εύδοκίμως, άφ' έτέρου οι τρεις χειμερινοί μήνες τής περιφέρειας ταύτης εἶνε συνήθως πολὺ ψυχρότεροι του δέοντος όπως

προκόψωσι και καρποφορήσωσιν άφθόνως τὰ περικαλλέστατα ταύτα δένδρα και ιδίως ή λεμονέα· κατά τινα μάάλιστα ή δριμύτης του ψύχους των Αθηνών προξενεί πραγματικά καταστροφάς εις τὰ έσπεριδοειδή ως συνέβη κατά τον χειμώνα του 1879—80. Τούτου ένεκα εις τους παρά τας Αθήνας κήπους φυτεύουσι τὰ έσπεριδοειδή εις τὰ προφυλασσόμενα άπό του Βορρά μέρη.

Ω: εκ της άπό πολλού καλλιεργείας των προσοδοφόρων έσπεριδοειδών και της εύχερείας μεθ' ής παραλλάσσοισι ταύτη παρήχθησαν πάμπολλαι ποικιλίαι, ών ή υπαγωγή εις είδη ειη ένίστε δυσχερής.

(Έπεται συνέχεια)

ΑΖΥΜΩΤΟΙ ΟΙΝΟΙ

Έν εκ των συνηθιστέρων έλαττωμάτων των κοινών οίνων παρ' ήμιν εινε τὸ νά διατηρῶσι μετὰ τήν ζύμωσιν μικρόν ποσόν σακχάρου. Είνε άληθές ότι υπάρχουν οίνοι κατασκευαζόμενοι επί τῷ σκοπῷ του νά εινε γλυκεῖς ή περίστασι όμως αὕτη ειναί ὅλως διάφορος και οὐδείς έφαντάσθη νά θεωρήσῃ τους οίνους τούτους ως έλαττωματικούς, και δὴ κυρίως διά τους δύο έπομένους λόγους: 1ον διότι οι οίνοι οὗτοι έχουν πάντοτε τίτλον οίνοπνεύματος άνώτερον του των κοινών οίνων, και 2ον διότι ὄντες ως επί τὸ πλείστον λευκοί ή τὸ πολὺ άνοικτο έρυθροῦ χρώματος δέν έχουν τὸ ποσόν της ταννίνης τὸ άπαντώμενον εις τους κοινούς. Και ὁ μὲν ύψηλός τίτλος του οίνοπνεύματος έμποδίζει αυτούς νά υποπέσωσιν εις άσθενείας, τας οποίας θά προεκάλει ή παρουσία του σακχάρου, τὸ δὲ μικρὸν ποσόν της ταννίνης έρχεται, υπό τήν έποψιν της γεύσεως, με άρμονίαν με τήν γλυκύτητα. Τὸ αὐτὸ δέν συμβαίνει εις τους κοινούς οίνους, έν οι, υπολείπεται ὀλίγον σακχάρου, διότι τὸ ποσόν του οίνοπνεύματος εινε τὸ συνήθες, και δέν έπαρκει ὅπως

προλάβῃ τας υπό του σακχάρου προκαλουμένας άσθενείας, εις δὲ τήν γεῦσιν υπέρχει τι άκανόνιστον, διότι οι οίνοι οὗτοι περιέχουσι ποσότητα ταννίνης κανονικήν, ένίστε και άνωτέραν του κανονικοῦ, αὕτη δὲ δέν συμβιβάζεται με τήν γλυκύτητα, δέν άποτελεῖ σύνολόν άρμονικόν, και διά τουτο οι οίνοι οὗτοι οὔτε εις τήν τάξιν των έπιτραπεζίων δύνανται νά καταταχθῶσι, διότι ειναί γλυκεῖς, οὔτε εις τους έπιδορπίους, διότι δέν έχουν τας ιδιότητας αὐτών. Είναί οίνοι, οι ὅποιοι δι' αὐρανίσκον ὀλίγον έξησκημένον δέν πίνονται, τολμῶ εἶπεν, έχουν τι άηδές.

Άλλ' εκείνο τὸ ὅποιον μάς ένδιαφέρει περισσότερο έδῶ ειναί ή εύπάθειά αὐτών, δηλ. ή εύκολία μεθ' ής άσθενούσιν. Οι οίνοι οὗτοι διέρχονται συνήθως τὸν χειμῶνα καλῶς. Εἰς τήν πρώτην θερμότητα της άνοιξέως τὸ έν αὐτοῖς σακχάρου γίνεται έστία ζυμώσεως, ή ὅποια δέν ειναί πάντοτε ή μεταβάλλουσα αὐτὸ εις οίνοπνευμα, και έπομένως καταστρέφει τὸν οῖνον. Άλλοτε υπερίσχύει πρώτον ή πνευματική ζύμωσις, τὸ σακχάρου μεταβάλλεται εις οίνοπνευμα, άλλ' έπειτα ὁ οῖνος, θολός ως εκ της ζυμώσεως ταύτης, περιέχει έν αἰωρήσει και σπέρματα άλλων ζυμώσεων, τὰ ὅποια δέν ήδυνήθησαν μέχρι της στιγμῆς ταύτης νά ενεργήσωσιν, άλλ' ήδη, ὅτε έτελείωσεν ή πνευματική ζύμωσις, βοηθούσης της θερμοκρασίας της έποχῆς ταύτης, προξενούσιν άλλην ζύμωσιν, συνήθως τήν ὀξεικήν.

Δέν υπέρχει λοιπόν άμφιβολία, ὅτι οι οίνοι οὗτοι, οι ψευδογλυκεῖς, ειναί καθαρά άποτυχία του οίνοποιοῦ, και διά τουτο έρχόμεθα νά εξετάσωμεν 1ον πῶς δυνάμεθα εκ των προτέρων νά άποφύγωμεν τὸ λάθος, 2ον πῶς, άπαξ γενόμενον, δυνάμεθα νά τὸ διορθώσωμεν.

Τὸ κακὸν δύναται νά προέλθῃ εκ δύο αἰτιῶν· 1ον λίαν χαμηλή θερμοκρασία έπερχομένη άποτόμῳς περι τὸ τέλος της ζυμώσεως, εκ αἰφνιδίας μεταβολῆς του καιροῦ έμποδίζει τήν συμπλήρωσιν της βραδείας ζυμώσεως, και άφίνει έπομένως ὀλίγον σακχάρου άμετάβλητόν· 2ον πολὺ ύψηλή θερμοκρασία έπιτάχυνει τήν ζύμωσιν και εκ της ταχείας ταύτης ζυμώσεως ύφούται έτι πλέον ή θερμοκρασία, ὅταν δὲ ή ζύμωσις προχω-

ρήση, και παραχθῆ ποσόν τι οἴνοπνεύματος, τότε ἡ σύγχρονος ἐνέργεια τῆς θερμότητος και τοῦ οἴνοπνεύματος ἀνακόπτουσι τὴν ἐνεργητικότητα τῆς ζύμης, και σταματῶσι τὴν ζύμωσιν.

Παρ' ἡμῖν βεβαίως ἡ συνηθεστέρα περίπτωση εἶνε ἡ δευτέρα. Πρέπει λοιπὸν νὰ φροντίζωμεν νὰ προλαμβάνωμεν τὴν ὑπερβολικὴν ὑψωσιν τῆς θερμοκρασίας. Αὕτη ἔχει ὡς ἀρχικὴν αἰτίαν τὴν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν, τὴν ὁποίαν ἔχουσιν αἱ σταφυλαὶ κατὰ τὸν τρυγητὸν, και ἐπομένως τὸ γλεῦκος, και τὴν ὑψηλὴν θερμοκρασίαν τοῦ ἀέρος κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, διότι αὕτη ἐμποδίζει τὴν ἐκ τῆς ζυμώσεως παραγομένην θερμότητα νὰ διαχυθῆ πρὸς τὰ ἔξω, συγκεντρῶνυσα αὐτὴν οὕτως ἐν τῷ γλεῦκει.

Αἱ σταφυλαὶ, διὰ νὰ ἦναι δροσεραὶ, θὰ ἠδύναντο νὰ τρυγῶνται μόνον τὴν πρωίαν μέχρι τῆς ὥρας, καθ' ἣν ἀρχίζουσι νὰ θερμαίνωνται. Ἀλλὰ οὕτως ὁ τρυγητὸς θὰ ἐστοίχιζε πολὺ, και θὰ διήρκει ὑπὲρ τὸ δέον. Διὰ τοῦτο τρυγοῦσιν ὅλην τὴν ἡμέραν, τὸ δὲ προϊόν τοῦ τρυγητοῦ τῆς ἡμέρας ἐκθέτρουσι τὴν ἐπομένην νύκτα εἰς τὸ ὑπαίθρον. Συνήθως κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὁ οὐρανὸς εἶνε αἰθριος, και ἡ διαφορὰ θερμοκρασίας ἡμέρας και νυκτὸς μεγάλη. Αἱ σταφυλαὶ λοιπὸν ψύχονται σημαντικῶς, και τὸ πρῶν εἰσάγονται εἰς τὸ οἴνοποιεῖον.

Τὸ οἴνοποιεῖον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην πρέπει νὰ ἦναι προφυλαγμένον ἀπὸ τὸν καύσωνα τῆς ἡμέρας. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἔχη τὰ ἀνοίγματα τοῦ πρὸς βορρᾶν, νὰ ἦναι τοποθετημένον ἐπὶ βορεινῆς κλιτύος, ἐν μέρει τεθαμμένον ἐν τῇ γῆ, ἢ τοῦλάχιστον προφυλαγμένον πρὸς νότον ὑπὸ διπλοῦ ταίχου ἢ ἄλλων κτιρίων ἢ ὑπὸ δένδρων. Τὴν νύκτα ἀφίνομεν τὰ παράθυρα τοῦ ἀνοικτά, κατὰ δὲ τὰς θερμὰς ὥρας τῆς ἡμέρας τὰ κλείομεν, φροντίζομεν νὰ ἐπωφεληθῶμεν δροσεροῦ ἀνέμου, τὴν ὥραν καθ' ἣν πνέει κτλ.

Ἡ ἐκ τῆς ζυμώσεως παραγομένη θερμότης διαχέεται τόσον δυσκολώτερον, και ἐπομένως συγκεντροῦται τόσον περισσότερον ἐν τῷ ζυμουμένῳ ὑγρῷ, ὅσον μεγαλείτερον εἶνε τὸ ποσὸν αὐτοῦ τὸ ζυμούμενον ἐν τῷ αὐτῷ δοχείῳ. Μὲ ἄλλας λέξεις εἶνε

συμφέρον εἰς τὴν περίστασιν ταύτην νὰ διανέμωμεν τὸ πρὸς ζύμωσιν γλεῦκος εἰς μικρότερα δοχεῖα.

Ἄλλος τρόπος δι' οὗ δύναται τις νὰ μετριάσῃ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ὑγροῦ εἶνε νὰ βρέχῃ τὸ περιέχον αὐτὸ δοχεῖον ἐξωτερικῶς δι' ὕδατος, τοῦ ὁποίου ἡ ἐξάτμισις ἀπορροφᾷ θερμότητα.

Εἰς τὰ μέρη, ὅπου ὁ τρυγητὸς γίνεται ἀργότερον, ἡ διακοπὴ τῆς ζυμώσεως δύναται νὰ προέλθῃ και ἐκ τῆς ἀντιθέτου αἰτίας, ὅταν δηλ. περὶ τὸ τέλος αὐτῆς ἐπέλθῃ πρόωρον ψῦχος. Τὸ ψῦχος ταῦτο ἐπηρεάζει πολὺ ὀλιγώτερον τὸν οἶνον ἐνόσω εὑρίσκεται ἀκόμη ἐν τῇ κάδῃ, ὅπου ζυμοῦται, ἐνῶ εἶνε πολὺ ἐπαισητότερον εἰς αὐτὸν, ὅταν μεταγγισθεῖς ἐκ τῆς κάδης διανεμηθῆ εἰς μικρότερα βαρέλια. Τότε ὡς ἐκ τοῦ μικροῦ ὄγκου, ὑπὸ τὸν ὁποῖον εὑρίσκεται, ψύχεται σημαντικῶς, και ἡ ζύμωσις, ἥτις ἄλλως τε κατὰ τὴν περίοδον ταύτην εἶνε βραδεία και δὲν παράγει πολλὴν θερμότητα, σταματᾷ. Ἐντεῦθεν ἐπεταί, ὅτι εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εἶνε καλὸν νὰ ἐπιβραδύνωμεν ὀλίγον τὴν ἀπὸ τῆς κάδης μεταφορὰν τοῦ οἶνου. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ληφθῶσι τὰ ἀναγκαῖα μέτρα πρὸς πρόληψιν τῆς ὀξύσεως, ἥτις ὡς γνωστὸν εἶνε ἐπίφοβος ἐν τῇ κάδῃ, ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐπιφανείας τοῦ ὑγροῦ τῆς ἐκτεθειμένης εἰς τὸν ἀέρα και τῆς παρουσίας τῶν στεμφύλων. Ὁ κίνδυνος οὗτος ἐλαττοῦται πολὺ, ὅταν ἡ κάδῃ ἦναι κλειστή. Τὰ μεγάλα βαρέλια (βαγένια), εἰς τὰ ὅποια πολλοὶ κάμνουσι τὴν ζύμωσιν, εἶνε εἰς τὴν περίστασιν ταύτην εὐχρηστότερα, διότι κλείονται λίαν εὐκόλως. Περιττὸν νὰ εἴπωμεν, ὅτι δὲν ἐννοοῦμεν τὴν συνήθη στεγανὴν κλείσιν διὰ λάσπης ἢ ῥητίνης — εἶνε γνωστὸν, ὅτι αὕτη εἶνε κακὴ — ἀλλὰ τοιαύτην, ὥστε αἱ χαραγμαὶ νὰ μένωσιν ἐλεύθεραι. Ἐνταῦθα ἔχει τὴν μεγάλην του ὀφελιμότητα ἰδιαιτέρως τις τρόπος τοῦ κλείειν τὴν κάδην ἢ τὸ βαρέλιον, περὶ τοῦ ὁποίου ἄλλοτε.

Ἄλλως προφυλάσσεται ἐπίσης ὁ οἶνος ἀπὸ τῆς ψύξεως, ὅταν περιβάλωμεν τὸ δοχεῖον διὰ μαλλίνων ὑφασμάτων ἢ ψιθαῶν.

Ἐλθωμεν τέλος εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ οἶνου, ὅστις, μὴ

τυχών των αναγκαίων προφυλάξεων, ἔμεινε γλυκός. Θὰ ἀπαλ-
λαχθῶμεν τοῦ ἐπικινδύνου τούτου παράγοντος, τοῦ σακχάρου,
καὶ συγχρόνως θὰ ὠφεληθῶμεν τὸ ἀντιστοιχοῦν αὐτῷ οἶνό-
πνευμα, θέτοντες τὸν εἶνον ὑπὸ τοιούτους ὄρους, ὥστε νὰ συμ-
πληρώσῃ τὴν διακοπεῖσαν ζύμωσίν του. Ἡ ἐργασία θὰ γίνῃ
ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, ὅτε εἶναι καὶ ἀσφα-
λεστέρα. Ἐν τριαύτῃ περιπτώσει ἐπειδὴ ὁ οἶνος θὰ ἦναι ψυ-
χρός, καὶ ὑπὸ τοιούτους ὄρους ἡ ζύμωσις δὲν δύναται νὰ προ-
χωρήσῃ, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ ἀρχίσῃ, πρέπει νὰ ὑψώσω-
μεν τὴν θερμοκρασίαν αὐτοῦ μέχρι 20° περίπου. Τοῦτο πραγ-
ματοποιεῖται ὡς ἑξῆς. Ἀποσύρομεν μέρος τοῦ οἶνου, θερμαίνο-
μεν αὐτὸ ἐπὶ τοῦ πυρός, ὄχι εἰς βρασμὸν, ἀλλὰ εἰς 40° ἢ 50°
περίπου, καὶ ὅσον δυνατὸν ταχέως πρὸς ἀποφυγὴν ἀπώλειας
οἶνοπνεύματος, καὶ ἐπαναφέρομεν αὐτὸ εἰς τὸ βαρέλιον. Ἐπα-
ναλαμβάνομεν ἐν ἀνάγκῃ τὴν πρᾶξιν ἀπαξ ἢ δις, ἕως οὐ φθά-
σωμεν τὴν ζητούμενην θερμοκρασίαν.

Ὅπως ἤδη ἐγκατασταθῇ ἀσφαλῶς ἡ ζύμωσις, τὴν ὁποίαν
ἡμεῖς ἐπιζητοῦμεν, καὶ μὴ ὑπερισχύσῃ ἄλλη τις, εἶναι ἀνάγκη
νὰ δώσωμεν τεχνητῶς εἰς τὸν οἶνον τὴν ἀναγκαίαν ζύμην
(μαγιά). Ταύτην δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἢ συνάζοντες ἐν καιρῷ
τὸν ἀφρόν τὸν ἀναβαίνοντα εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, ὅταν γίνηται
ἡ ζύμωσις γλεύκους ἀνευ στεμφύλων πρὸς παραγωγὴν λευκοῦ
οἶνου, ἢ λαμβάνοντες τὴν ὑποστάθμην (τρύγα) οἶνου ὑγιοῦς
τελειώσαντος ὑπὸ καλοῦς ὄρους τὴν ζύμωσίν του. Εἰς τὴν
πρώτην περίπτωσιν εἶναι καθαρωτέρα, διότι ὁ ἀφρός ἐκεῖνος
δὲν περιέχει σχεδὸν ἄλλα τι παρὰ τὰ μικροσκοπικὰ αὐτὰ σω-
ματίδια τὰ ἀποτελοῦντα τὴν ζύμην, πλέοντα ἐντὸς οἶνου, ἐνῶ
εἰς τὴν δευτέραν περιέχει καὶ τὰ ἄλλα συστατικὰ τῆς τρυγῆς.
Ἡ ζύμη ὑπὸ τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην μορφήν διατηρεῖται ἢ
ὅταν ἀποξηράνωμεν αὐτὴν εἰς ἠπίαν θερμοκρασίαν. (νὰ μὴ
ὑπερβῶμεν πολὺ τοὺς 40°), ἢ ὅταν εἰς τὸ πολτώδες ἐκεῖνο
ὕγρὸν τὸ προσερχόμενον ἐκ τοῦ ἀφροῦ ἢ τῆς ὑποστάθμης προσ-
θέσωμεν οἶνόπνευμα τόσον, ὥστε νὰ τὸ φέρωμεν εἰς τίτλόν
15°/ο. Τότε τὸ ὑγρὸν κεκλεισμένον εἰς φιάλην διατηρεῖται ἀμεί-

τάβλητον. Ὅταν ἡ ζύμη ἦναι ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην
μορφήν βεβαίως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὀρίσωμεν τὸ ποσόν, τὸ
ὅποιον πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν, διότι τὸ ὑγρὸν δύναται νὰ
ἦναι μᾶλλον ἢ ἦτον πυκνόν, ὅταν ὁμοίως ἦναι εἰς ξηρὰν κατά-
στάσιν μεταχειριζόμεθα περίπου 100 γρ. κατὰ ἑκατέλλιτρον
οἶνου, δηλ. 40 δράμια εἰς 100 ὀκάδας.

Τέλος ἐν ἐλλείψει ζύμης οἶνου μεταχειριζόμεθα ζύμην ζύθου,
ἣτις ἔχει τὴν αὐτὴν ἐνέργειαν, καὶ τὴν ὁποίαν δύναται τις νὰ
εὕρῃ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν τοῦ ἔτους. Φροντίζομεν μόνον νὰ ἀφαι-
ρέσωμεν ἀπ' αὐτῆς τὴν γεῦσιν τοῦ ζύθου. Πρὸς τοῦτο, ἀφοῦ
τὴν ἀνακατώσωμεν μὲ ἀρκετὸν ὕδωρ, τὴν ἀφίνομεν εἰς βαθύ
δοχεῖον, ὅπου κατατακάθηται καὶ ἀποχωρίζομεν τὸ ἐπιπλέον
ὕδωρ.

Ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους τεθεὶς ὁ οἶνος πρέπει μετὰ τινὰς
ἡμέρας νὰ ἀρχίσῃ ζυμοῦμενος. Συμβαίνει ὁμοίως ἐνίοτε, ὅταν ὁ
οἶνος ἔχη καθαρῶς ἤδη καὶ ἦναι ἐντελῶς διαυγής, ἢ προσθή-
κη μόνης τῆς ζύμης καὶ ἡ ὑψωσις τῆς θερμοκρασίας νὰ μὴ
φέρωσι τὸ ποθοῦμενον ἀποτέλεσμα. Τοῦτο μᾶς ἀναγγέλλει,
ὅτι ὁ οἶνος ἔχει στερηθῆ συστατικοῦ τινος ἀπαραιτήτου διὰ τὴν
ευντήρησιν καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῆς ζύμης. Τὸ συστατικὸν
τοῦτο εἶναι διάφοροι οὐσίαι περιέχουσαι ἄζωτον, καὶ ἀπαντώ-
μεναι φύσει ἐν τῷ γλεύκει ὑπὸ μορφήν λευκοματωδῶν οὐσιῶν.
Αἱ οὐσίαι αὗται ἐξοδεύονται διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς ζύμης, τὸ
δὲ ὑπόλοιπον ἀποχωρίζεται μετὰ ταῦτα καὶ καθιζάνει. Ἄλλ'
ἢ πείρα ἔδειξεν, ὅτι καὶ τὰ ἀμμωνιακὰ ἄλατα, ἄζωτοῦχοι
οὐσίαι ἄλλης μορφῆς, εἶναι ικανὰ νὰ θρέψωσι τὴν ζύμην. Εἰς
τὴν περίστασιν μας προσθέτομεν 20—30 γραμμάρια καθαρῶς
χλωρυδρικής ἀμμωνίας (χλωριούχου ἀμμωνίου) κατὰ ἑκατόλλι-
τρον οἶνου, δηλ. 8—10 δράμια κατὰ 100 ὀκάδας. Μετὰ τινὰ
καιρὸν ἡ ζύμωσις ἀρχεται, καὶ μετὰ τὴν κατανάλωσιν ὄλου
τοῦ σακχάρου παύει. Ἀναμένομεν τὸν καθαρισμὸν τοῦ οἶνου,
καὶ μεταγγίζομεν.

Ι. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ

ΠΕΡΙ ΑΡΟΥΡΑΙΩΝ

(Arvicola Güntheri)

Περὶ λογιστικῶν κανονισμῶν τῶν δαπανῶν πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐν τοῖς νομοῖς Λαρίσης καὶ Τρικκάλων καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ Φθιώτιδος ἀρουραίων.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α΄.

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 6, 7 καὶ 9 τοῦ ἀπὸ 13 Φεβρουαρίου ε. ε. ΒΡΕΘ' νόμου περὶ καταδίωξεως τῶν ἀρουραίων καὶ τῶν ἀκρίδων, προτάσει τῶν Ἡμετέρων Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν ἀπεφασίσασμεν καὶ διατάσσομεν.

Ἄρθρον 1.

Πρὸς καταδίωξιν τῶν ἐνσηψάντων ἀρουραίων ἐν τοῖς νομοῖς Λαρίσης καὶ Τρικκάλων καὶ τῇ ἐπαρχίᾳ Φθιώτιδος, δι' ἐνταλμάτων, ἐκδιδομένων ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐσωτερικῶν, προκαταβάλλονται ἐπὶ ἀποδόσει λογαριασμοῦ εἰς μὲν τὸν διοικητὴν τῆς ἐν Βώλῳ Ἡπειροθεσσαλικῆς Τραπεζῆς δραχμαὶ πέντε χιλιάδες, εἰς δὲ τὸν διευθυντὴν τοῦ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἐν Λαμίας δραχμαὶ δύο χιλιάδες.

Ἄρθρον 2.

Ἡ δαπάνη τῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ποσῶν πρὸς καταδίωξιν τῶν ἀρουραίων γίνεται δι' ἐπιταγῶν τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ ΒΡΕΘ' νόμου ἐπιτροπῶν, τῆς μὲν ἐπιτροπῆς Βόλου πρὸς τὸν διοικητὴν τῆς Τραπεζῆς Ἡπειροθεσσαλίας, τῆς δὲ ἐπιτροπῆς Λαμίας πρὸς τὸν διευθυντὴν τοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ὑποκαταστήματος τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.

Αἱ ἐπιταγαὶ φέρουσιν αὐξοῦντα ἀριθμὸν καὶ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ προέδρου καὶ ἑτέρων τριῶν μελῶν τῆς οἰκείας ἐπιτροπῆς.

Ἄρθρον 3.

Ἡ δικαιολόγησις τῶν κατὰ τὸ ἄρθρον 1 τοῦ παρόντος διατάγματος ἐκδιδομένων ἐνταλμάτων γίνεται διὰ τῆς εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν υποβολῆς τῶν συμφώνως πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ δημοσίου λογιστικῶν καταστάσεων καὶ δι-

καιολογητικῶν ἀποδείξεων ἐντὸς τριῶν τοῦλάχιστον μηνῶν ἀπὸ τῆς ἐξαργυρώσεως τῶν χρημάτων ἐνταλμάτων.

Οἱ αὐτοὶ Ὑπουργοὶ δημοσιεύσουσι καὶ ἐκτελέσουσι τὸ παρὸν Διάταγμα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 16 Μαρτίου 1893.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Οἱ Ὑπουργοὶ

Ἐπὶ τῶν Ἐσωτερικῶν
Σ. ΔΡΑΓΟΥΜΗΣἘπὶ τῶν Οἰκονομικῶν
Χ. ΤΡΙΚΟΥΠΗΣ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

Αἱ κάμπαι τῶν μηλεῶν. Τῷ κ. Γ. Δ. εἰς Ἀδριανούπολιν. Αἱ πολυάριθμοι κάμπαι αἱ προσβάλλουσαι κατ' ἔτος τὰς μηλέας σας, καλύπτουσαι τοὺς βλαστοὺς αὐτῶν δι' ἀραχνώδους πλέγματος καὶ κατατρώγουσαι αὐτοὺς, εἶνε αἱ κάμπαι λεπιδοπτέρου ἐντόμου, τοῦ Ὑπονομευτοῦ τῆς μηλέας (*Hyponomeuta malinella*), γνωστοτάτου καθ' ἅπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ προξενούντος πολλάκις σπουδαιοτάτας ζημίας. Διακρίνονται δ' εὐχερῶς αἱ κάμπαι αὗται ἀπὸ ἄλλας, ἐκ τῆς συνηθείας ἣν ἔχουσι νὰ διαιτῶνται πολλαὶ ὁμοῦ καὶ νὰ περιβάλλωσι τὸ ἐνδίαίτημά των δι' ἀραχνώδους πλέγματος. Ἐν τῇ τελείᾳ αὐτοῦ μορφῇ ὁ ὑπονομευτὴς εἶνε μικρὰ ψυχὴ (πεταλοῦδα) ἐνὸς περίπου ἑκατοστοῦ τοῦ μέτρου. Αὕτη ἐναποθέτει τὰ ὠχρία τῆς ἐπὶ τοῦ κορμοῦ τῶν μηλεῶν περὶ τὰ τέλη τοῦ Ἰουνίου, ἐνθα ταῦτα διαμένουσι μέχρι τῆς ἐπομένης ἀνοιξέως, ὅτε—κατὰ Μάιον—ἐκκολάπτονται, αἱ δ' ἐξ αὐτῶν ἐξερχόμεναι μικραὶ κάμπαι ἀνέρχονται εἰς τοὺς βλαστοὺς καὶ τὰ φύλλα, αὐτὰ κατατρώγουσι καὶ ἐνθα παρασκευάζουσι τὴν κοιλιάν αὐτῶν (τὸ ἀραχνώδες πλέγμα), ἐν ἣ διαμένουσι κατὰ τὰς θερμότερας ὥρας τῆς ἡμέρας. Ὁ μόνος τρόπος πρὸς ἀπαλλαγὴν ἀπὸ τῆς μάλιστα ταύτης εἶνε ἡ ἀφαίρεσις καὶ καθύς τῶν ἀραχνωδῶν πλεγμάτων εὐθὺς ὡς ταῦτα παρουσιάζονται ἐπὶ τῶν δένδρων καὶ ἢ κατὰ Μάρτιον ἢ Ἀπρίλιον ἐπίχρισις

των κορμών αὐτῶν διὰ διαλύσεως 20 μερῶν ἀσβέστου καὶ δέκα μερῶν θεικοῦ σιδήρου ἐντὸς 70 μερῶν ὕδατος.

— **Σκωρία τῶν κυάμων καὶ περονόσπορον.** Τῷ κ. Η. Β. εἰς Κορώνην. Τὰ ἀποσταλέντα δείγματα κυάμων καὶ τινῶν ἄλλων ἀγρίων χόρτων εἶνε προσβεβλημένα ὑπὸ τῆς σκωρίας (*Russinia Fabae*), παρασιτικῆς ἀσθενείας κοινοτάτης, ἀνάπτυσσομένης ἰδίως εἰς τὰ ὑγρὰ μέρη καὶ οὐδεμιᾶς ἐχούσης σχέσιν μὲ τὸ περονόσπορον τῆς ἀμπέλου καὶ τῆς σταφιδάμπέλου. Προλαμβάνομεν δὲ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τῆς ἀσθινοείας ταύτης ψεκάζοντες τὰ φυτὰ διὰ σκχαρώδους πολτοῦ (ἴδε α' Ἑλληνικὴν Γεωργίαν» 1892 σελ. 274).

— **Περὶ διατηρήσεως τῶν σπηραίων.** Τῷ κ. Α. Β. εἰς Πάρον. Ἴδε τὰς ἐν τῇ «Ἑλληνικῇ Γεωργίᾳ» τοῦ 1891 (σελ. 242, 327 καὶ 530) λεπτομερεῖς περὶ τούτου πληροφορίας.

— **Ἀποσταλὲν ἔντομον ἐκληφθὲν ἀντὶ φυλλοξήρας.** Τῷ κ. Α. Κ. εἰς Τσαγγαράδα. Περὶ τοῦ ἀποσταλέντος ἔντομου, ὁπερ ἐξιλάβατε ἀντὶ τῆς φυλλοξήρας ἐγράψαμεν ὑμῖν τὰ δέοντα ἐν σελίδι 35 τοῦ τεύχους τοῦ παρελθόντος Ἰανουαρίου.

— **Συσκευὴ πρὸς ἀπόσταξιν οἴνων θεῶ κόνεων.** Τῷ κ. Γ. Ι. εἰς Στερίμαχον. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐγράψαμεν ὑμῖν τὰ δέοντα ἐν σελίδι 75 τοῦ τεύχους τοῦ παρελθόντος Φεβρουαρίου.

— **Κόνεις ἐκ θείου καὶ θεικοῦ χαλκοῦ θεῶ περονόσπορον.** Τῷ κ. Μ. Α. εἰς Ἀργοστόλιον. Θεῖον λιπτόν περιέχον 3 ἢ 5 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν θεικόν χαλκόν παρασκευάζει καλῶς μεμιγμένον καὶ πωλεῖ ἢ ἐν Μεδιολάνοις ἰταιρία *Miniere sulfuree Albani*, πρὸς ἣν δύνασθε ν' ἀπονταθῆτε. Τὸ μίγμα *Skawinski* εἶνε μίγμα κόνεως θείου, ἀνθρακος, ἀσβέστου καὶ δέκα ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν θεικοῦ χαλκοῦ, πωλεῖται δὲ πρὸς 19 φράγκα χρυσᾶ κατὰ 100 χιλιογράμμα παραδοτέα ἐν Βαρδιγαλλοῖς. Ζητήσατε περαιτέρω πληροφορίας παρὰ τοῖς *Léon Ducasse et Cie* 3, rue des Lauriers, Bordeaux. Τῶν κόνεων τούτων θὰ ποιήσητε βεβαίως χρῆσιν μόνον ἐάν,

ἐνεκα ἐλλείψεως ὕδατος, δὲν δύνασθε νὰ ἐφαρμόσητε τὴν διάλυσιν τοῦ θεικοῦ χαλκοῦ.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Ἐξεδόθη τὸ «Ἱππολογικὸν καὶ κτηνεατρικὸν μνημόνεον ἀπαραίτητον ἐγκόλπιον παντὸς ἐπίπκου ἀξιωματικοῦ καὶ ἐπαξιωματικοῦ» ὑπὸ τοῦ ἀκαμάτου κ. Γεωργίου Ν. Πιλαβίου. Τὸ ἀξιόλογον τοῦτο ἐγκόλπιον εἶνε τομίδιον εἰς 16ον ἐξ 150 σελίδων καὶ ἐνὸς πίνακος, τιμᾶται δὲ ἀντὶ δραχμῆς καὶ ἡμισείας καὶ εὐρίσκεται παρὰ τῷ συγγραφεῖ καὶ ἀπασί τοῖς ἐν Ἀθήναις βιβλιοπώλαις. Τὸ σύγγραμμα τοῦτο περιέχει ὕλην ἐκλεκτὴν καὶ χρησιμοτάτην καὶ εἰς πάντα κτηματίαν διατηροῦντα ἵππους ἢ ἡμιόνους. Διαιρεῖται εἰς τρεῖς μέρη, α') εἰς τὸ περὶ Ἱππογωγίας, β') εἰς τὸ περὶ ὕγιεινῆς καὶ γ') εἰς τὸ περὶ προχείρου παθολογίας καὶ θεραπευτικῆς. Τῇ ἀδείᾳ τοῦ συγγραφίως μεταφέρομεν εἰς τὰς σελίδας τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» τινὰ ἐκ τῶν πλήρων πείρας καὶ ἐπιστημονικῆς ἀκριβείας χωρίων τοῦ ἀρίστου καὶ χρησιμοτάτου τούτου συγγράμματος.

— **Χορήγησις φυτῶν σχολείου Ἀἰδινίου.** Διὰ Β. Διατάγματος τῆς 8 Μαρτίου σ. ε., δημοσιευθέντος ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 54 φύλλῳ (μέρος Α') τῆς «Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως» τῆς 15 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἐπετρέπη ἢ εἰς τοὺς Δήμους καὶ τὸ Δημόσιον, καὶ ἀδεία τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐσωτερικῶν, χορήγησις δένδρων καὶ φυτῶν ἐκ τῶν τοῦ δενδροκομείου τοῦ ἐν Ἀιδινίῳ κασσαβετείου καὶ τριανταφυλλιδείου γεωργικοῦ σχολείου εἰς τὸ ἡμισυ τῆς ἐν τῷ οἰκείῳ τιμοκαταλογίῳ ἀναγεγραφομένης τιμῆς.

— **Ἡ φελοξήρα ἐν τῷ νομῷ τοῦ Ἐρώλ.** Ὁ τοῦ Ἐρώλ εἶνε ὁ μᾶλλον ἀμπελοφόρος νομὸς τῆς Γαλλίας καὶ ὁ ὑποστὰς τὰς μεγαλητέρας ζημίας ἐκ τῆς εἰσβολῆς τῆς φυλ-

λοξήρας. Τῷ 1874 περιείχεν ἀμπελώνας ἐκτάσεως 2,204,910 στρεμμάτων· τῷ 1891 ἐκ τῶν ἀμπελώνων τούτων ὑπελείπονται 180,000 στρέμματα μόνον. Ἐν τούτοις αἱ ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι σήμερον γενόμεναι νέαι φυτεῖαι ἀνήλθον εἰς 1,635,510 στρέμματα, ἐξ ὧν 1,545,500 στρέμματα ἀποτελοῦσιν ἀναφκτεύσεις δι' ἀμερικανικῶν κλημάτων, ἐφ' ὧν ἐνεκεντρήθησαν τὰ γαλλικὰ αἱ 31,800 στρέμματα ἐμφυτεύσεις εἰς ἀμώδεις γαίας καὶ αἱ 55,510 ἐμφυτεύσεις εἰς μέρη δυνάμενα νὰ κατακλυσθῶσι δι' ὕδατος. Ὡστε ὑπολείπονται νὰ ἐμφυτευθῶσιν εἰσέτι μόνον 470,000 στρέμματα ὅπως συμπληρωθῆ κατὰ τὸ 1874 ἐκτάσις τῶν ἀμπελώνων τοῦ νομοῦ τούτου, ὅστις καὶ ἤδη εἶνε ὁ μᾶλλον οἰνοφόρος νομὸς τῆς Γαλλίας.

— **Ἑλληνικοὶ οἶνοι ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ.** Τῷ 1891 εἰσῆχθησαν διὰ Τεργέστης εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν 166,101 καντάρια (78 ὀκάδων) ἑλληνικῶν οἴνων προερχομένων κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ Λευκάδος ἐν μέρει δὲ καὶ ἐκ Κέρκυρας καὶ Εὐβοίας. Ἄλλ' ἕνεκα τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος σπουδαίας ἐλαττώσεως τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν ἐπὶ τῶν Ἑλληνικῶν οἴνων, ἤδη εἰσάγονται οὗτοι ἐν Αὐστρουγγαρίᾳ κατὰ προτίμησιν, παραγκωνισθέντων σχεδὸν καθ' ὅλοκληρίαν τῶν ἡμετέρων. Οὕτω εἰσῆχθησαν τῷ 1892 εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν ἰταλικοὶ οἶνοι 609,673 ἑκατόλιτρα, ἀντὶ 30,231 μόνον ἑκατολλίτρων εἰσαχθέντων κατὰ τὸ προηγούμενον ἔτος 1891. Ἡ καταπληκτικὴ αὕτη αὐξήσις τῆς εἰσαγωγῆς τῶν ἰταλικῶν οἴνων εἰς τὴν Αὐστρίαν ὀρεῖλεται, ὡς εἶδομεν, εἰς τὴν σπουδαίαν, ὑπὲρ αὐτῶν καὶ μόνων, ἐλάττωσιν τῶν εἰσαγωγικῶν τελῶν. Οἱ οἶνοι οὗτοι εἰσαγόμενοι εἰς Αὐστρουγγαρίαν ὑποβάλλονται εἰς καταβολὴν τέλους τριῶν φλωρινίων καὶ 20 ἑκατοστῶν κατὰ ἑκατόλιτρον, ἐνῶ οἱ ἡμέτεροι ἀποτίνοσι τέλος ἐξ εἴκοσι φλωρινίων κατὰ ἑκατόλιτρον. Οἱ ἰταλικοὶ οἶνοι στοιχίζουσι ἐν τῷ τόπῳ τῆς παραγωγῆς των 5—15 φλωρινία κατὰ ἑκατόλιτρον, δύγανται δὲ νὰ πωληθῶσιν ἐν Αὐστρίᾳ ἀντὶ 13—23 φλωρινίων, ὑπολογιζομένων τῶν τελῶν, τῆς μεταφορᾶς καὶ λοιπῶν ἐξόδων κατὰ μέσον ὅρον εἰς ἑκτὼ φλωρινία κατὰ

ἑκατόλιτρον. Αἱ δαπάναι δὲ δι' ὧν ἐπιβαρύνονται οἱ ἡμέτεροι οἶνοι εἰσαγόμενοι εἰς Αὐστρουγγαρίαν ὑπερβαίνουσι τὰ 30 φλωρινία κατὰ ἑκατόλιτρον· ὑπὸ τοιοῦτους λοιπὸν ὅρους οὔτοι δὲν δύνανται πλέον νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τοὺς ἰταλικούς ἐν Αὐστρίᾳ.

— **Ἡ ἀλώπηξ ἐν Αὐστραλίᾳ.** Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν σελίδι 47 τοῦ πρώτου τεύχους ἐκφρασθεῖσαν ἀπορίαν μας περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἀλώπεκος ἐν Αὐστραλίᾳ, ἐνθα κατὰ θετικωτάτας ἐκείθεν διαβιβαζομένης πληροφορίας τὸ ζῷον τοῦτο ἐπληθύνθη εἰς βαθμὸν ἐπικίνδυνον, συνδρομητῆς τις τῆς «Ἑλληνικῆς Γεωργίας» παρατηρεῖ λίαν ὀρθῶς ὅτι πιθανὸν νὰ τὸ εἰσῆγαγον ἐκεῖ χάριν τοῦ δέρματος αὐτοῦ, ὅπερ ὡς γνωστὸν κατεργαζόμενον ἀποτελεῖ καλῆς ποιότητος μηλωτὴν.

— **Εἰσῆχθησαν οἶνοι εἰς Γερμανίαν τῷ 1892.**

Οἶνοι εἰς Βυτία φορολογηθέντες πρὸς 20 μάρκας κατὰ ἑκατόλιτρον.

	ἑκατόλιτρα	
ἐκ Βελγίου	»	1,169
ἐκ Γαλλίας	»	321,663
ἐξ Ἑλλάδος	»	10,072
ἐκ Μ. Βρετανίας	»	2,731
ἐξ Ἰταλίας	»	118,506
ἐξ Ὀλλανδίας	»	4,544
ἐξ Αὐστρουγγαρίας	»	108,842
ἐκ Πορτογαλλίας	»	37,225
ἐξ Ἑλβετίας	»	4,168
ἐξ Ἰσπανίας	»	78,252
ἐκ Τούρκιας	»	7,644
ἐν ὄλῳ	»	694,816

Οἶνοι κοῖνοι ἐκ διχθῶρων μερῶν φορολογηθέντες πρὸς 10 μάρκας κατὰ ἑκατόλιτρον 114,432

Οἶνοι ἀφρώδεις φορολογηθέντες πρὸς 80 μάρκας κατὰ ἑκατόλιτρον 19,134

Οἶνοι ἐν φιάλαις (πλὴν τῶν ἀφρωδῶν) φορολογηθέντες πρὸς 48 μάρκας κατὰ ἑκατολ. 7,723

Ἐν ὄλῳ ἑκατόλιτρα 836,105

— Ἐξήγαγεν οἴνου ἢ Ἰταλία

	τῷ 1892	τῷ 1893
Διὰ τὴν Αὐστρουγγαρίαν ἑκατόλ.	609,673	30,231
» Γαλλίαν »	281,674	27,955
» Γερμανίαν »	260,456	147,537
» Ἀγγλίαν »	26,675	24,086
» Μελίτην »	131,479	126,478
» Ἑλβετίαν »	553,898	445,940
» Ἀφρικὴν »	79,922	65,097
» Βόρ. Ἀμερικὴν »	51,711	90,697
» Νοτ. Ἀμερικὴν »	353,202	206,989
Δι' ἑτέρας γῶρας »	48,386	23,539
Ἐν ὅλῳ »	<u>2,417,166</u>	<u>1,158,540</u>

— Ἡ ἵπποκρεωφαγία ἐν Εὐρώπῃ. Κατὰ τὰς δημοσιευθείσας ἰσχυρῶς ἐν κτηνιατρικοῖς συγγράμμασιν ἐπισημοὺς στατιστικὰς περὶ τῆς καταναλώσεως τοῦ κρέατος τοῦ ἵππου, ὄνου καὶ ἡμιόνου ἐν Εὐρώπῃ, πρὸς διατροφήν κυρίως τῆς ἀπορωτέρας κοινωνικῆς τάξεως, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἵπποφαγία αὐτόθι γενικῶς ἑσημέραι ἐπεκτείνεται· οὕτω ἐν Γαλλίᾳ κατὰ μὲν τὸ 1888 κατηναλώθησαν 29,486 ἵπποι, κατὰ δὲ τὸ 1891 36,170. Ἐν Γερμανίᾳ κατὰ μὲν τὸ 1888, 17,200 κατὰ δὲ τὸ 1891 73,785· ὑπάρχουσι δὲ μόνον ἐν Πρωσίᾳ περὶ τὰ 450 δημόσια ἵπποκρεωπωλεῖα. Ἐν Αὐστρίᾳ, κατὰ μὲν τὸ 1889 κατηναλώθησαν 26,140 κατὰ δὲ τὸ 1891, 32,157. Ἐν Βελγίῳ, κατὰ μὲν τὸ 1888, 3,680 κατὰ δὲ τὸ 1889, 4,596. Ἐν Δανίᾳ, κατὰ μέσον ὄρον καταναλίσκονται ἑτησίως περὶ τὰς 5 χιλ. ἵππων. Ἐν Ὁλλανδίᾳ, κατὰ τὸ 1891 ἐσφάγησαν 1,565 ἵπποι καὶ ἡμίονοι. Ἐν Ἰταλίᾳ, ἡ μεγαλειτέρα κατανάλωσις γίνεται ἐν Μιλάνῳ, εἶτα κατὰ σειρὰν ἐν Ρώμῃ, Τουρίνῳ, Νεαπόλει κτλ. ἐν τῇ πρώτῃ μεγαλοπόλει ἐσφάγησαν κατὰ τὸ 1891 4,091 ἵπποι, ὄνοι καὶ ἡμίονοι. Τὰ τοιαῦτα κρέατα κυρίως χρησιμοποιοῦνται πρὸς παρασκευὴν ἀλλάντων. Ἐν Ρωσίᾳ διὰ τοῦ κρέατος τοῦ ἵπ-

που διατρέφονται μόνον οἱ Τάρταροι. Ἐν Πετροπόλει σφάζουσι κατ' ἔτος κατὰ μέσον ὄρον περὶ τοὺς 6 χιλ. ἵππους. Ἡ ἵπποφαγία αὐστηρότατα ἀπαγορεύεται ἐν Ἰσπανίᾳ, Ρουμανίᾳ καὶ Μοραβίᾳ τῆς Αὐστρίας· ἐκτὸς τῆς ἀπαγορευτικῆς ὁμῶς ταύτης διατάξεως, εἰς τὰς χώρας ταύτας, ὡς καὶ παρ' ἡμῖν, αὐτὸς ὁ λαὸς ἀπεχθάνεται καὶ ἀηδιάζει τὸ ἵππειον κρέας. Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν ὑφίσταται κυρίως ἵπποφαγία· τὰ τοιαῦτα κρέατα χρησιμοποιοῦται ἀποκλειστικῶς πρὸς διατροφήν τῶν σαρκοφάγων κατοικιδίων ζώων ἢ πρὸς παρασκευὴν κρεωδιπυριζῶν. Ἐπίσης πολλὰ τοιαῦτα κρέατα ἀλίπαστα ἀποστέλλονται εἰς Γερμανίαν, Νορβηγίαν καὶ Ρωσ. Πολωνίαν.

— Ἐρωπος ἀμελέξεως τῶν ἀγελάδων. Ὅρος παραδειγμένως παρ' ὀλων ἐν τῇ τέχνῃ τοῦ ἀμελεῖν τὰς ἀγελάδας εἶνε ὅτι τὸ θέρος πρεῖς τοῦλάχιστον ἀμελέξει καθ' ἑκάστην δίδουσι γάλα πλειότερον ἢ δύο μόνον. Ἐτερος κανὼν εἶνε ὅτι εἰς ἑκάστον ἀμελγμα πρέπει οἱ μαστοὶ νὰ ἐξαντλῶνται ὁλοσχερῶς ἐκ φόβου μήπως προκληθῇ ἐλάττωσις τῆς γαλακτοπαραγωγῆς γονιμότητος τῶν ἀγελάδων. Ὁ κανὼν οὗτος εἶνε σπουδαῖος καὶ πρέπει νὰ τηρῆται. Τρίτος κανὼν ἐπίσης ἀναμφίλεκτος ὡς οἱ δύο προηγουμένοι εἶνε ὅτι πρέπει νὰ ἀμελγῶνται συγχρόνως οἱ δύο δεξιόθεν μαστοὶ καὶ ἔπειτα οἱ δύο ἀριστεροί, οὐχὶ δὲ εἰς δεξιῶς καὶ εἰς ἀριστερῶς (ἐκ τοῦ L' Eleveur).

— Καταχρήσεις λιπασματοκαπῆλων. Εἰς τὸν γαλλικὸν νομὸν τῆς Γῶνης δύο λιπασματοκάπηλοι ἐπώλησαν εἰς τριάκοντα γεωργοὺς, πρὸς 52½ φράγκα τὰ ἑκατὸν χιλιογράμματα λιπάσματα, τὰ ὅποια, κατόπιν ἀναλύσεως, ἀπεδείχθη ὅτι εἶχον ἀξίαν μόνον 2½ φράγκων. Οἱ ἔντιμοι οὗτοι ἔμποροι κατεμνήσθησαν. Ἀφ' οὗ τὰ τοιαῦτα συμβαίνουσι καθ' ἑκάστην καὶ εἰς αὐτὴν τὴν Γαλλίαν ἔνθα, ὑπάρχει καὶ αὐστηρότατος κατὰ τῶν λιπασματοκαπῆλων νόμος καὶ μεγάλαι εὐκολίαι πρὸς ἐξεύρεσιν τῆς ἀληθείας παρέχονται, καὶ αὐστηρῶς ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι, δὲν θὰ συνέβαινον πολὺ περισσότερον εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔνθα πάντα ταῦτα ἐλλείπουσι;

— **Τευτλοσακχαροποιΐα.** Ἡ ἐπιτυχία τῆς τευτλοσακχαροποιΐας ἐξαρτᾶται ἀπὸ παντοίους ὄρους, κλήματος καὶ ἐδάφους· σήμερον ὁμως πρωτίστως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ μεγέθους τῆς ἐπιχειρήσεως. Ἐπικερδῆς τοιαύτη ἐπιχείρησις ἀπαιτεῖ μίγιστον ἐργοστάσιον ἐφωδιασμένον δια τῶν νεωτᾶτων μηχανημάτων. Ἀλλὰ τὰ μηχανήματα ταῦτα δὲν δύνανται νὰ λειτουργήσωσιν εἰμὴ μόνον ὅταν ᾖνε δυνατόν νὰ διατιθενται κατ' ἐλάχιστον ὄρον 100,000 χιλιόγραμμα (78,000) ὀνάδες σακχαροτεύτλων καθ' ἐκάστην. Ἐπειδὴ δὲ ὅπως ἀποβῆ ἐπικερδῆς ἡ ἐπιχειρήσις ἀπαιτεῖται τὸ ἐργοστάσιον νὰ εὐρίσκηται ἐν ἐνεργείᾳ ἐπὶ ὀκτῶ τούλάχιστον μῆνας τὸ ἔτος, διὰ τὴν λειτουργίαν τοιοῦτου ἐργοστασίου ἀπαιτοῦνται ἑτησίως 24,000,000 χιλιόγραμμα σακχαροτεύτλων. Ὡστε καὶ ἂν ὑποθέτωμεν ὅτι διαθέτομεν τὸ χρῆμα πρὸς ἰδρυσιν καὶ λειτουργίαν τοιοῦτου ἐργοστασίου, μένει πάντοτε τὸ μέγα ζήτημα τῆς εὐρέσεως τῆς πρώτης ὕλης, ἧς τὴν παραγωγὴν οὐδέποτε θὰ συνέφερεν, ἐν Ἑλλάδι τούλάχιστον, νὰ ἀναλάβῃ ἀπ' εὐθείας ὁ ἰδρυτῆς τοῦ ἐργοστασίου.

— **Πυρκαϊαὶ δασῶν ἐν Γαλλίᾳ.** Ἐν τῷ Νομῷ τῆς Γιρόνδης ὑπάρχουσιν ἐκτεταμένα ἐκ πευκῶν δάση, ἐξ ὧν οἱ Γιρονδῖνοι λαμβάνουσι μέγα κατ' ἔτος εἰσόδημα, διότι δὲν τὰ καμαρώνουσι, ὡς ἡμεῖς τὰ ἰδικά μας, ἀλλὰ τὰ ἐκμεταλλεύονται. Εἰς τὰ δάση ταῦτα κατὰ τὸ παρελθὸν θέρος συνέβησαν ἀλλεπάλληλοι πυρκαϊαὶ προξενήσασαι σημαντικὰς ζημίας, ἐπιτέλους ἐξηκριβώθη ὅτι αἱ πυρκαϊαὶ αὗται προῆλθον ἐκ σπίνθρων τῶν ἀτμομηχανῶν τῶν διὰ τῶν δασῶν διερχομένων σιδηροδρομικῶν συρμῶν. Μία δὲ τῶν σιδηροδρομικῶν ἐταιριῶν (ἡ τοῦ Midi), ἧτις ἐπροξένησε τὴν καταστροφὴν δάσους ἐκ 46,230 στρεμμάτων, καταδικάσθη ἐσχάτως νὰ πληρώσῃ ἀποζημιῶσιν ἐκ φράγκων χρυσῶν 1,010,433, ποσὸν ὅπερ διανέμονται οἱ ἰδιοκτῆται τοῦ καταστραφέντος δάσους κατ' ἀναλογία τῆς μερίδος ἣν ἕκαστος κατέχει (Bulletin des S. de la Société d'Agr. de France 1892, σελ. 97.)

— **Συγκέντρωσις κατατετμημένων ἀγρῶν.**

Εἰς τὸν γαλλικὸν νομὸν Est ἡ κατάτμησις τῆς ἀγροτικῆς ἰδιοκτησίας φαίνεται ὅτι ἔφθασεν εἰς σημεῖον ὅλως ἀφόρητον. Τούτου ἕνεκα εἰς τινὰς δήμους τοῦ νομοῦ τούτου οἱ ἰδιοκτῆται σκέπτονται ν' ἀκολουθήσωσι τὸ ἐπιτυχῶς ἐφαρμοσθὲν μέτρον εἰς τινὰ μέρη τῆς Γερμανίας, καθ' ἃ ἰκανὸς γεωμέτρης διαιρεῖ τὸ ἔδαφος τοῦ Δήμου εἰς ἰσάριθμα τεμάχια τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἰδιοκτητῶν, τὸ τεμάχιον δ' ἐκάστου ἰδιοκτήτου ἔχει τὴν ἀξίαν τοῦ συνόλου τῶν μικροτέρων τεμαχίων ὧν εἶνε ἤδη κύριος. Ἡ ἐργασία αὕτη, ἧτις καλεῖται συγκέντρωσις κατατετμημένων ἀγρῶν (réunions territoriales ἢ remembrements) κατὰ τὴν France Agricole, δὲν εἶνε πολὺ δαπανηρὰ· στοιχίζει $\frac{1}{2}$ ἕως 1 φράγκον κατὰ στρέμμα, πληρωνόμενον ὑπὸ ἐκάστου κτηματίου ἀναλόγως τῆς ὑπ' αὐτοῦ κατεχομένης ἐκτάσεως. Εὐτυχεῖς θνητοὶ οἱ Γάλλοι οἱ εὐρισκόμενοι εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς προόδου τοῦ νὰ ἐπιζητῶσι τὴν συγκέντρωσιν τῶν κτημάτων των, ἐνῶ ἡμεῖς, ὡς καὶ οἱ Ἰταλοὶ, εὐρισκόμεθα ἀκόμη εἰς τὸ στάδιον τῶν εὐχῶν πρὸς κατάτμησιν τῶν μεγάλων κτημάτων.

— **Μεγάλα κτήματα αὐτοκαλλιεργούμενα** (δηλαδὴ μὴ καλλιεργούμενα ἐπιμόρτως). Πολλάκις ἀναφέρονται τὰ ἐκτάσεως 250—500000 στρεμμάτων μεγάλα κτήματα τῶν δυτικῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς (τῆς Δακότας, τῆς Μαγιτόβας κτλ), ἀλλὰ ταῦτα εἶνε προσωρινὰ φαινόμενα προωρισμένα νὰ ἐξαφανισθῶσιν εὐθὺς ὡς ὁ πληθυσμὸς τῶν χωρῶν τούτων καταστῆ πυκνότερος, διότι τὰ κτήματα ταῦτα κατατεμνόμενα διατίθενται ὑπὲρ τῶν νέων ἀποίκων. Μέγιστα κτήματα καλλιεργούμενα ἐξ ὀλοκλήρου δαπάναις τῶν ἰδιοκτητῶν αὐτῶν καὶ διὰ μεθόδων καὶ ὀργάνων τελειοτάτων εὐρίσκονται πολλὰ ἐν Μοραβίᾳ, Βοημίᾳ, Οὐγγαρίᾳ καὶ ἰδίως ἐν Ῥωσίᾳ, ἐνθα βαθύπλουτοι ἰδιοκτῆται θεωροῦσι καύχημα αὐτῶν νὰ διευθύνωσιν αὐτοπροσώπως τὴν περιουσίαν των πρὸς ἴδιον καὶ γενικὸν ὄφελος.

— **Συγκέντρωσις χυμοῦ ὀπωρῶν πρὸς ἐξαγωγήν.** Ἐν Γερμανίᾳ καταγίνονται ἀπὸ τινος εἰς τὴν ἰδρυ-

σιν νέας γεωργικῆς βιομηχανίας: τὴν εἰς τὴν βόρειον Ἀμερικὴν ἐξαγωγήν συγκεντρωμένου χυμοῦ ὀπωρῶν καὶ ἰδίως κεράσων. Τὸν χυμὸν τῶν ὀπωρῶν τούτων ἐξατρίζουσι δι' ἐλαφρᾶς θερμάνσεως, ἐλαττοῦντες αὐτὸν κατὰ 75 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν—δηλαδὴ αἱ ἑκατόν ὀκτῆδες χυμοῦ διὰ τῆς ἐξατρίσεως ἐλαττοῦνται εἰς 25.—Τὸ ἀφίψημα τοῦτο κατασκευάζομενον ὑπὸ τῶν κτηματιῶν πωλεῖται εἰς εἰδικὰ ἐργοστάσια, ἅτινα τὸ παρασκευάζουσι καταλλήλως πρὸς τὰ ξείδευσιν. Μικρὰ μηχανήματα διὰ τὴν πρώτην κατεργασίαν τοῦ χυμοῦ κατασκεύασε καὶ ἔθεσεν εἰς κυκλοφορίαν τὸ ἐν Βερολίνῳ (S. Gursterstrasse, 17) κατάστημα τοῦ G. Christ (Revue Horticole 1893, 119).

III πρὸς τὰ ζῶα ἀγάπη τῶν Ἀγγλῶν εἶνε παροιμιώδης, ἐν τούτοις ἐνίοτε αὕτη προέρχεται μᾶλλον ἐξ ἰδιοτροπίας ἢ ἐκπραγματικῆς ἀγάπης. Ἴδου παράδειγμα. Ἐσχάτως σεβάσμιος τις καὶ ἀξιότιμος ἀγγλὸς ἐκ Chelsea κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου εἰς πρόστιμον ἐκ φράγκων χρυσῶν 275 (δραχμῶν τετρακοσίων περίπου) διότι παρὰ τὰς ἀστυνομικὰς διατάξεις διετήρει ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς πάμπολλα ζῶα. Ὅτε δ' ἀρμόδιος ὑπάλληλος τὴν ἐπεσκέφθη ὅπως ἐξακριβώσῃ κατὰ πόσον τὰ κατ' αὐτῆς παράπονα τῶν γειτόνων τῆς ἦσαν βάσιμα εὐρεῖν ἑνδεκά κύνας καὶ ἕξ γαλᾶς ἐν τῷ ἐστιατηρίῳ καὶ ἑτέρας πέντε δωδεκάδας ὁμοίων ζῶων εἰς τὰ ἄλλα διαμερίσματα τῆς οἰκίας, ἥτις, ἐννοεῖται, ὅτι εὕρισκετο ἐν οἴκτρῳ καταστάσει ὑπὸ ἐποψίν καθαριότητος.